

Zschedzenak

Prothfa ja Sserbow

na lěto

1900.

Z nakładem Maćicy Serbskeje.

w komisiji M. Smolerja.

Cësliež Smolerjez knihicëschečeńje w Maćiežnym domje w Budyschinje.

W tuthm 1900. lécje po Chrystušku, kotrež ma 365 dnjow, liczi ſo lét:

wot ſtworjenja ſweta	5849,	wot ſaloženja Budyschſkeho tachantſta	680,
- wuſtajenja julianſkeje protifki	1946,	- ſpocžatka reformazije	383,
- ezerpjenja a horjeſtacža Chrystuſkoweho	1867,	- naroda krala Alberta	72,
- ſpocžatka kſchefejianſta w Sſerbach	880,	- ſaloženja Mačžy Sſerbſkeje	53.

Zyrkwijske létne ſnamjenja.

W porjedženej Grjehorjowej protifzy:	W starej julianſkej protifzy:
1 . . . ſlota ſicžba	1
5 . . . wobwód ſlónza	5
13 . . . romſke daniſke cžiſlo	13
G. . . njedželski piſmik.	B. A.
XXIX. . . epafy	XI.
2. dez. . . 1. njedžela adventa	3. dez.
15. haprl. . . jutrowniczka	9. haprl.

Sacžmieje ſlónza a měħacžka.

W lécje 1900 ſo ſlónzo dwójzy a měħacžk jun-
króez ſacžmi. Ženož prěnje ſlónzowe ſacžmieje budže
poła naš ſi džela widżecž.

Prěnje ſlónzowe ſacžmieje, doſpolne, ſmijeje ſo
28. meje a traje na ſemi ſi zyła wot popoldnia 1 h.
12 m. hacž wjezgor do 6 h. 36 m. Widżecž budže
w połnóznej a břiedžnej Ameriqy, w połnóznej połožy
atlantiskeho ozeana, w połnóznowjezornej Afrizy,
w Europje a we wjezornej Afiskej. — Poła
naš je to ſacžmieje podželne, a budže w čažu naj-
wjetſcheho ſacžmieža $\frac{6}{10}$ ſlónzoweho pscheréfska ſa-
ćźmit; ſapocžatku je popoldniu 4 h. 2 m., konz 5 h.
58 m.; ſlónzo w čažu ſacžmieža hiſchcze hiſchetro
wyžoko ſteji.

Měħacžkowe ſacžmieje, podželne, 13. junija, poła
naš njewidžomne, traje wot rano 4 h. 24 m. hacž
do popoldniu 4 h. 31 m. a je jenož $\frac{1}{1000}$ měħacžka
wulſe.

Druhe ſlónzowe ſacžmieje, 22. novembra, je
pjerſchěnoſte; wone ſapocžinje ſo na ſemi ſi zyła
rano 5 h. 20 m. a pſcheſtanje dopoldnia 11 h. 20 m.
Widżecž budže w połdnischi połožy Afriki, w indiſkim
ozeanje, w Australiskej a na Sundaschi kupach.

W lécje 1900 g Merkur knieži.

Merkurowe ſéta ſu bôle ſuſe a ſymne, hacž
eżople, teho dla poređko plödne.

Šyma, kiž je ſo 22. dezembra 1899 ſapocžala,
je pſchi ſapocžatku hiſchetro ſuſe, potom paſ wot 12.
februara hacž do ſlónza mokra ſi wjele deſchězemi.

Našež ſapocžinje ſo 21. mérza, je eżople hacž
do 25. haprleje a ſuſe, potom ſymne, meja je ſi wo-

pređka hruba a ma ſymne dny, tak ſo plodam ſmjer-
ſuſenje hroſh.

Lécžo ma wjele deſchěza, kotrež paſ ſemju tola
prawje njewoſtchewi. Šymo a žito móže ſo derje
domkhowacž, tola ſo ſ tym dlicž nježměny. Sa-
počatku 21. junija.

Maſyma, ſapocžatku 23. septembra, pſchinjeſe
w preñim dželu wjele deſchěza a jažne mjerſuſenje,
po polojzy oktobra paſ ſuſe wjedro ſaſtupi a traje
hacž do adventa.

Šchtyri létne čažky.

Sapocžatku malécža: 21. mérza rano 3 hodž.		
= lécža: 21. junija w nozy 11 hodž.		
= naſymy 23. septembra popoldniu 1 hodž.		
= ſymy: 21. dezembra 1898 rano 2 hodž.		

12 njebjestich ſnamjenjow.

boran,	law,	tělník,
byt,	kniežna,	koſoróžk,
dwójnikaj,	waha,	wódný muž,
raf,	ſchkorpion,	rybje.

Šchtyri kwatembr.

W porjedženej Grjehorjowej protifzy:	W starej julianſkej protifzy:
7. niérza	{ Reminiscere }
6. junija	{ ſw. Trojiza }
19. septembra	{ Crutis }
19. dezembra	{ Luzija }

Jutry:

1900: 15. haprleje.	1905: 23. haprleje.
1901: 7. haprleje.	1906: 15. haprleje.
1902: 30. mérza.	1907: 31. mérza.
1903: 12. haprleje.	1908: 19. haprleje.
1904: 3. haprleje.	1909: 11. haprleje.

Abbreviatury abo pſchitkotschenja ſlowow.

○ ſlónzo, □ měħacžk, ☺ połny měħacžk, ☷ po-
ſleni bětlík, ☸ mlody měħacžk, ☹ prěni bětlík,
ſkhadž, ſkhadženje, ſhow, ſhowanje, dop. dopoldnia, pop.
popoldniu, h. hodžina, m. minuta.

1900. Januar,

wulki rójt, ma 31 dnow.

Hermanki a skótne wiki
pytaj iady na stronomaj 17 a 18.

Měšaczkowe pschéménjenje a wjedro.

● Młody měšacż, 1. jan. pop.
2 h. 52 m. na jaśne njebo a injer-
sijenie połasuje.

● Bréni běrlik, 8. jan. rano
6 h. 40 m. khlila ho k tacżu.

● Podny měšacż, wječzor 15.
jan. 8 h. 8 m., hněh a wětr pšči-
njeże.

● Bohleđni běrlik, 24. jan.
rano 1 h. 53 m., se shmu brojñ.

● Młody měšacż, 31. januara
rano 2 h. 23 m., liwke wjedro lubi.

Stosētna protyka.

Wot 1. hacż do 7. syma, 8 hněh,
na to syma hacż do 15., potom ho
hněh dže hacż do 23., hacż do 30.
wołstanie mile.

Wot 2. hacż do 10. jannara
zapiskowanje wjazow, wot 10. hacż
do 31. pšyczji dawł.

Naspomnjenja.

Dny.	Porjedżena protyka.		○ sħadż. h. m.	□ khow. h. m.	meħet inamj. h. m.	○ sħadż. h. m.	□ khow. h. m.
	Evangeliska.	Katholiska.					

1. tydżen Psalm 121.

1 pónđela	Nowe I.	Wobr. Jéz.	8	6 4	1	7 48	4 10
2 wutora	Kaipra	Makarij abt	8	6 4	2	8 29	5 32
3 þrjeda	Matcharja	Genoveſa, kn.	8	6 4	3	9 1	6 56
4 sħtwórtk	Balzarja	Rigobert b.	8	6 4	5	9 28	8 20
5 pjatk	Simeona	Telesfor, bż.m.	8	5 4	6	9 52	9 44
6 þobota	3 kralow	3 Kralowje	8	5 4	7	10 13	11 5

2. tydżen. Jes. 42, 5—8.

7 njedžela	1. n. p. 3 kr.	Lucian, m.	8	5 4	8	10 35	dop.
8 pónđela	Erharda	Severin abt	8	4 4	9	10 57	12 24
9 wutora	Ceszjeméra	Juliana m.	8	4 4	11	11 24	1 43
10 þrjeda	Zacharija	Agatho m.	8	3 4	12	11 55	2 58
11 sħtwórtk	Allohsije	Hygini m.	8	3 4	13	pop.	4 9
12 pjatk	Reinholda	Ernst, abt	8	2 4	15	1 21	5 12
13 þobota	Hilarija	Beronika, f.	8	1 4	16	2 16	6 6

3. tydżen. 1 Möj 28, 7—10

14 njedžela	2. n. p. 3 kr.	Wjeno Jéz.	8	1 4	18	3 18	6 51
15 pónđela	Bohuwera	Pawol 1. v.	8	0 4	19	4 24	7 26
16 wutora	Erdmuth	Marcellus, bż.	7	59 4	21	5 30	7 54
17 þrjeda	Antona	Antonij abt	7	58 4	22	6 37	8 17
18 sħtwórtk	Felicit. W.	Stol s. Pet.	7	57 4	24	7 44	8 37
19 pjatk	Briski	Kanut kr., m.	7	56 4	25	8 49	8 55
20 þobota	Fabian. Seb. Fab. a Boszż.	7 55 4	27	8	9 55	9 12	

4. tydżen. 1 Möj 60, 15—21

21 njedžela	3. n. p. 3 kr.	Hańża f., m.	7	54 4	29	11 1	9 29
22 pónđela	Winzenza	Vincenc, m.	7	53 4	31	dop.	9 47
23 wutora	Kharity	Slub s. Mar.	7	52 4	32	12 8	10 8
24 þrjeda	Timotheja	Timothej	7	51 4	34	1 17	10 33
25 sħtwórtk	Pawola wobr.	Paw. wobr.	7	50 4	36	2 26	11 4
26 pjatk	Polykarpa	Polykarp, b.	7	48 4	37	3 34	11 45
27 þobota	Jan Khryſoft.	Jan Khryſoft.	7	47 4	39	4 38	pop.

5. tydżen. 2. Möj 34, 4—10

28 njedžela	4. n. p. 3 kr.	Raymund P.	7	46 4	41	5 33	1 43
29 pónđela	Theobaldy	Franc Sal., w.	7	44 4	43	6 19	2 59
30 wutora	Adelgunda	Martina, f.	7	43 4	45	6 57	4 24
31 þrjeda	Virgilija	Petrz Nolaska	7	42 4	46	7 27	5 50

1900. Februar,

mali róžk,

ma 28 dnjow.

Hermanki a skótne wiki
pytaj iadu na stronomaj 17 a 18.

Měchaczkowe pschemenjenje a wjedro.

● Preñni bětlit, 6 febr. pop.
5 h. 26 m., ma pschemenite wjedro.

● Veliky měchaczk, 14. februara
pop. 2 h. 50 m., na miersnjenje a
hrube wjedro potasuje.

● Poñledni bětlit, 22. febr. pop.
5 h. 44 m., wětr a ſněh pichinješe.

Stoletna protyka.

S wopředa rjenje, potom hrusnje,
9. a 10. hymo, na konzu hrube a
wětroje wjedro ſe ſněhom

1. febr.: preñja termija ſtatneho
a gmejnſkeho dawka.

Naspomnjenja.

Dny.	Porjedžena protyka. Evangelicka.	Porjedžena protyka. Katholicka.	○ ſchadž. h. m. h. m.	hov. h. m.	biejeſte namjen. h. m.	○ ſchadž. h. m. h. m.	hov. h. m.
1 ſchitwórtk	Brigitth	Ignacea	7 40	4 48	7 53	7 17	
2 pjatk	Mar. wucž.	Čejst. ſ. M.	7 39	4 50	8 17	8 43	
3 ſobota	Blažija	Blažija, bisk.	7 37	4 51	8 39	10 6	

6. týdženj. Žof 24, 14. 15.

4 njedžela	5. n. p. 3 kr.	Handr. Kors.	7 36	4 53	9 3	11 27	
5 pónđela	Agathh	Agath	7 34	4 55	9 28	dop.	
6 wutora	Doroteje	● Dorothēje	7 32	4 57	9 59	12 46	
7 ſrijeda	Richarda	Romuald	7 31	4 58	10 35	1 59	
8 ſchitwórtk	Honorata	Jan z Math.	7 28	5 0	11 19	3 5	
9 pjatk	Apoloniye	Haplona, ſ.	7 27	5 2	pop.	4 3	
10 ſobota	Scholaſtička	Scholaſtička	7 25	5 4	1 10	4 50	

7. týdženj. 1. Sam. 18, 1–4.

11 njedžela	Septuagesf.	7 założerj. w.	7 24	5 6	2 14	5 27	
12 pónđela	Jordana	Titus, biskop	7 22	5 8	3 21	5 58	
13 wutora	Eulalije	Erhard, b.	7 20	5 10	4 28	6 22	
14 ſrijeda	Valentina	● Martr. Jap.	7 18	5 11	5 33	6 43	
15 ſchitwórtk	Fauſta	Chrill A., wcž.	7 16	5 13	6 39	7 2	
16 pjatk	Oñesima	Juliana, ſ.	7 14	5 15	7 45	7 20	
17 ſobota	Konstanzy	Anastasius	7 13	5 17	8 50	7 37	

8. týdženj. 2. Sam. 12, 1–7.

18 njedžela	Seragēſim.	Simeon, b.	7 11	5 19	9 56	7 54	
19 pónđela	Susanž	Gabin, m.	7 9	5 20	11 4	8 14	
20 wutora	Leberechta	Eucharij, b.	7 7	5 22	dop.	8 37	
21 ſrijeda	Eleonorh	Maximian, b.	7 5	5 24	12 11	9 5	
22 ſchitwórtk	Petr. ſtôl	● Stol Petr. w A.	7 3	5 26	1 18	9 40	
23 pjatk	Lazara	Petr D., w.	7 1	5 27	2 21	10 26	
24 ſobota	Mateja	Matij, jap.	6 59	5 29	3 19	11 24	

9. týdženj. 1. Kral. 2, 1–4.

25 njedžela	Gstromihī	Viktorin mart.	6 57	5 31	4 14	9	pop.
26 pónđela	Zonaža	Nestor, bisk.	6 55	5 33	4 49	1 51	
27 wutora	Póstrnizh	Leander, bisk.	6 52	5 34	5 22	3 15	
28 ſrijeda	Popjelna ſrij.	Popj. ſrijeda	6 50	5 36	5 51	4 42	

1900. Měrc,

naletník,

ma 31 dnjow.

Dny.	Porjedžena protyka.		Sthadž. h. m.	Thow. h. m.	Nebiete mamjen	Sthadž. h. m.	Thow. h. m.
	Evangelicka.	Katholicka.					
1 s̄chtvórtk	Albina	Albin, biskop	6 48	5 38	¶	6 16	6 10
2 pjat̄k	Amalije	Simplicij b.	6 46	5 39	¶	6 39	7 35
3 ſobota	Kunigundy	Kunigunda	6 44	5 41	¶	7 4	9 0

10 tydženj 1. Mójs. 3, 1–6.

4 njedžela	Invocavit	Kazimér, kr.	6 42	5 43	¶	7 30	10 23
5 pónđzela	Bjedricha	Gerasim p.	6 40	5 45	¶	7 59	11 42
6 wutora	Fridolina	Fridolin, abt	6 37	5 47	¶	8 34	dop.
7 ſrjeda	Kwatember	Domasch z A.	6 35	5 48	¶	9 17	12 54
8 s̄chtvórtk	Filemona	Jan w. Boha	6 33	5 50	¶	10 8	1 55
9 pjat̄k	Rebekki	Francisika, w.	6 31	5 52	¶	11 5	2 47
10 ſobota	Alexandra	40 martrarj.	6 29	5 53	¶	pop.	3 27

11. tydženj. 1. Krat. 3, 5–15.

11 njedžela	Reminiſe.	Rozina, mrtr.	6 27	5 55	¶	1 13	4 0
12 pónđzela	Hrjehorja	Hrjehor, bamž	6 24	5 57	¶	2 19	4 27
13 wutora	Salomona	Eufraſija	6 22	5 58	¶	3 25	4 49
14 ſrjeda	Pokut. džen	Mlathilda	6 20	6 0	¶	4 30	5 8
15 s̄chtvórtk	Khryſtoſa	Vongin, stotn.	6 18	6 2	¶	5 36	5 26
16 pjat̄k	Henriety	Heribert, bift.	6 16	6 3	¶	6 41	5 44
17 ſobota	Herty	Patricij, b.	6 13	6 5	¶	7 46	6 2

12. tydženj. Psalm 77, 8–14.

18 njedžela	Okuli	Cyrill Feruz.	6 11	6 7	¶	8 54	6 21
19 pónđzela	Josefa	Zóz., zaſt. Žéz.	6 9	6 8	¶	10 1	6 43
20 wutora	Joachima	Kuthbert, b.	6 7	6 10	¶	11 7	7 10
21 ſrjeda	Ssobupóst	Benedikt, abt	6 4	6 12	¶	dop.	7 43
22 s̄chtvórtk	Kafiméra	Oktavian, diał.	6 2	6 13	¶	12 12	8 24
23 pjat̄k	Eberharda	Viktorian tow.	6 0	6 15	¶	1 10	9 15
24 ſobota	Gabriela	Gabriel, arcj.	5 57	6 16	¶	2 1	10 17

13 tydženj. Psalm 23.

25 njedžela	Lätare	Přizj. s. M.	5 55	6 18	¶	2 43	11 30
26 pónđzela	Kastula	Haschtal, m.	5 53	6 20	¶	3 19	pop.
27 wutora	Ruperta	Rupert, bift.	5 51	6 21	¶	3 48	2 10
28 ſrjeda	Angeliki	Guntram, kral	5 48	6 23	¶	4 15	3 35
29 s̄chtvórtk	Eustachija	Viktorin, m.	5 46	6 25	¶	4 39	5 1
30 pjat̄k	Guidra	Æwirin m.	5 44	6 26	¶	5 3	6 26
31 ſobota	Detlansa	Balbina, m.	5 42	6 28	¶	5 28	7 51

Hermanki a skótne wiki
vytaj ſady na ſtronomaj 17 a 18.

Měhac̄kowe pschemenjenje a vjedro.

● Młody měhac̄k, 1. měrza pop.
1 h. 21 m., je ſi wětrej a deshezej
pothleny.

● Prěni běrtlik, 8. měrza rano
6 h. 34 m., budže ſúcho a ſhma.

● Polný měhac̄k, 16. měrza
dopoldna 9 h. 12 m., woblhowa
měchane vjedro.

● Počledni běrtlik, 24. měrza
rano 6 h. 36 m., ſmeje najſterje
jara wětroje vjedro.

● Młody měhac̄k, 30. měrza
wjecžor 9 h. 30 m., budže rjenje a
jožno.

Stoletna protyka.

Wat 1. haciež do 21. ſi wjetſcha
jhma, 22. čoply deshezil, 26. ſo
wujazni a počznie čoply a rjenje
bjež, 31. ſhodno.

31. měrza: přenja termija traji
neje renty.

Naspomnjenja.

1900. Haprieja, jutrownik, ma 30 dnjow.

Dny.	Borjedzena protyka. Evangelicka. Katholicka.	○ schadz. h. m.	thow. h. m.	Kreiselle namien. schadz. h. m.	thow. h. m.
14. tydzen. Psalm 43, 1—5.					
1 njeđela	Judika	Hugo, bisk.	5 39	6 30	5 56 9 15
2 pondžela	Rosamundy	Franc Paw.	5 37	6 31	6 30 10 32
3 wutora	Agavy	Richard bisk.	5 35	6 33	7 11 11 41
4 śrjeda	Ambrosija	Ísidor, b., w.	5 33	6 35	7 59 dop.
5 schtwórtk	Maxima	Vinc. Ferrer.	5 31	6 36	8 55 12 37
6 pjatk	Irenája	7 bol. s. Mar.	5 28	6 38	9 59 1 23
7 szobota	Luisy	Herm. Joz.	5 26	6 39	11 4 2 0
15. tydzen. Sach. 9, 9.					
8 njeđela	Palmarum	Bołmonczka	5 24	6 41	pop. 2 29
9 pondžela	Theosila	Marja Kl.	5 22	6 43	1 15 2 52
10 wutora	Daniela	Mechthildis	5 19	6 44	2 21 3 13
11 śrjeda	Godeberta	Leo w.. bż.	5 17	6 46	3 26 3 32
12 schtwórtk	Selen. schtw.	Zelen. schtw.	5 15	6 48	4 31 3 50
13 pjatk	Czichi pjatt	Wulki pjatk	5 13	6 49	5 37 4 7
14 szobota	Tiburzija	Jutr. szobota	5 11	6 51	6 44 4 27
16. tydzen. Psalm 111, 1—5.					
15 njeđela	1. h.w. jut. ☺	Jutrown.	5 9	6 53	7 51 4 48
16 pondžela	2. h.w. jut.	Jutr. pón.	5 7	6 54	8 59 5 14
17 wutora	Rudolfa	Jutr. wutor.	5 5	6 56	10 4 5 43
18 śrjeda	Valerijana	Baldin, bisk.	5 2	6 57	11 4 6 24
19 schtwórtk	Hermogena	Leo IX., bż.	5 0	6 59	11 57 7 13
20 pjatk	Sulpizija	Theotim, m.	4 58	7 1	dop. 8 11
21 szobota	Adolarija	Anselm	4 56	7 2	12 42 9 19
17. tydzen. Jes. 53, 1—7.					
22 njeđela	Quasim. ☺	Soter a Raj.	4 54	7 4	1 18 10 33
23 pondžela	Kral. nar. dż.	Jurij m.	4 52	7 6	1 49 pop.
24 wutora	Alberta	Fidelis ze S.	4 50	7 7	2 15 1 12
25 śrjeda	Marka	Mark, sczeń.	4 48	7 9	2 40 2 33
26 schtwórtk	Aleta	Mar. dob. r.	4 46	7 10	3 2 3 57
27 pjatk	Tertilija	Anastasius	4 44	7 12	3 27 5 20
28 szobota	Vitale	Pawoł w. fjs.	4 42	7 14	3 53 6 44
18. tydzen. Psalm 118, 16—24.					
29 njeđela	Miserit. ☺	Petr, marträat	4 41	7 15	4 24 8 4
30 pondžela	Entropija	Kathryna Sen.	4 39	7 17	5 1 9 19

Hermanki a skótne wiki
wytaż sadz na stronomaj 17 a 18.

Měšaczkowe psalmemjenje a wjedro.

Prěni běrlík, 6. haprieje
wječor 9 h. 55 m., symnische wjedro
všchinješe.

Wolny měšaczk, 15. haprieje
rano 2 h. 2 m., je symny a mje-
wježeli.

Wojesdi běrlík, 22. haprieje
popoldnu 3 h. 33 m., je mile a
czopie.

Młody měšaczk, 29. haprieje
rano 6 h. 24 m., rjane wjedro lubi.

Stoletna protyka.

Syma a bucho hacž do 15, 16.
a 17. jara syma, wot 19. hacž do
24. hrube wjedro, wot 25. hacž do
fónza czopie.

1. haprieje: 1. termiňa wopalni-
steje tažn. 30. haprieje: 1. term.
dohodněho dawka.

Naspomnjenja.

1900. Meje, róžownik, ma 31 dñjow.

Hermanki a skótne wíki
pytaſ ſady na ſtronomaſ 17 a 18.

Méhaczkowe pſheménjenje a wjedro.

¶ Bréni bětſit, 6. meje pop.
2 h. 39 m., dobre wjedro wudžerži.

☺ Polny méhaczk, 14. meje
pop. 4 h. 37 m., budže rjane a
jaſne.

© Poſledni bětſit, 21. meje wje-
czor 9 h. 31 m., mrózne njebo
beschez pichinjeſe.

● Młody méhaczk, 28. meje pop.
3 h. 50 m., wěchcji wložnu čzoplotu.

Štolétna protyka.

Hacž do 6. rjenje, potom hroſnje
a wětroje, wot 12. hacž do 18.
lara čzoplo, 25. čzoply deſhczit, hacž
do konza plódno.

Naspomnjenja.

Dñj.	Porjedzena protyka.		•	ſchadž. h. m.	ſhow. h. m.	rieſteſe ſhamjer.	M	ſchadž. h. m.	ſhow. h. m.
	Evangelicka.	Katholicka.							
1 wutora	Watvora	Filip a Jak.	4	37	7	18	M	5	47
2 ſrjeda	Sigismund	Athanasij, w.	4	35	7	20	M	6	41
3 ſchťwórk	+ namakanje	Mam. s. křch.	4	33	7	22	M	7	43
4 pjatk	Monika	Moniku, w.	4	31	7	23	M	8	49
5 ſobota	Gottharda	Pius V., bđ.	4	29	7	25	M	9	57
									12 29

19. tydžen. Psalm 73, 23—26.

6 njedžela	Jubilate	Zak. s. Józefa	4	28	7	26	M	11	3	12 55
7 pónđuela	Bohuměra	Stanisław, bř.	4	26	7	28	M	pop.		1 17
8 wutora	Dietricha	Zjew. Michała	4	24	7	29	M	1	15	1 37
9 ſrjeda	Hijoba	Hriehoř z Naz.	4	23	7	31	M	2	20	1 55
10 ſchťwórk	Viktoriye	Antonius, b.	4	21	7	32	M	3	25	2 13
11 pjatk	Mamerta	Mamert b.	4	19	7	34	M	4	31	2 31
12 ſobota	Pankraza	Pankrac, mrt.	4	18	7	35	M	5	39	2 53

20. tydžen. Psalm 98

13 njedžela	Cantate	Servac, mrtr.	4	16	7	37	M	6	47	3 17
14 pónđuela	Bonivaza	Bonifac, m.	4	15	7	38	M	7	54	3 46
15 wutora	Sofije	Iſidor, rólnik	4	13	7	40	M	8	57	4 22
16 ſrjeda	Sary	Jan Nep., m.	4	12	7	41	M	9	53	5 9
17 ſchťwórk	Jodoka	Paschal B.	4	10	7	43	M	10	41	6 6
18 pjatk	Benanza	Benancij, m.	4	9	7	44	M	11	20	7 11
19 ſobota	Podenziany	Petr Celeſt.	4	8	7	46	M	11	52	8 24

21. tydžen. Psalm 104, 27—35

20 njedžela	Rogate	Bernard S.	4	7	7	47	M	dop.	9	40
21 pónđuela	Prudenza	Felix R., w.	4	5	7	48	M	12	20	11 0
22 wutora	Heleny	Julija, f.	4	4	7	50	M	12	43	pop.
23 ſrjeda	Desiderija	Theodosija	4	3	7	51	M	1	6	1 38
24 ſchťwórk	Bože ſtpiczie	Bože ſtpěčo	4	2	7	52	M	1	29	2 59
25 pjatk	Hurbana	Hrjehoř VII.	4	1	7	54	M	1	54	4 20
26 ſobota	Bedy	Filip Neri	3	59	7	55	M	2	21	5 41

22. tydžen. Psalm 110.

27 njedžela	Grandi	Mádlena	3	58	7	56	M	2	55	6 57
28 pónđuela	Wilhelma	August R., b.	3	57	7	57	M	3	36	8 6
29 wutora	Khristiany	Theodoſija, m.	3	56	7	59	M	4	26	9 4
30 ſrjeda	Wiganda	Ferdinand	3	55	8	0	M	5	25	9 50
31 ſchťwórk	Petronelle	Angela M., f.	3	55	8	1	M	6	29	10 27

1900. Junij,

žmažnik, ma 30 dnjow.

Dny.	Porjedžena protyka. Evangelika.	Porjedžena protyka. Katholika.	○ sħadż. h. m.	thow. h. m.	Hejże h. m.	○ sħadż. h. m.	thow. h. m.
1 pjat̄k	Nikomedes	Juvenc, Pomf.	3 54 8	2		7 38	10 57
2 žobota	Marecelina	Marcellin, m.	3 53 8	3		8 47	11 21

23. tydženj. Psalm 51, 12—15.

3 njedžela	1. h. Swjatk. Swjatkow.	3 52 8	4		9 55	11 41	
4 pónđzela	2. h. Swjatk. Swjatk. p.	3 51 8	5		11 1	11 59	
5 wutora	Bonifaza	Swjatł.wut.	3 51 8	6		pop.	dop.
6 žrjeda	Rwatemala	Norbert, bisk.	3 50 8	7		1 11	12 18
7 schtwórk	Lukrežije	Robert, abt	3 50 8	8		2 17	12 36
8 pjat̄k	Medarda	Wilem, bisk.	3 49 8	9		3 23	12 55
9 žobota	Prima	Prim. a Žel.	3 49 8	9		4 31	1 18

24. tydženj. Ezech. 36, 26, 27.

10 njedžela	Św. tr. Najsj. Troj.	3 48 8	10		5 39	1 46	
11 pónđzela	Barnabaža	Barnabas, j.	3 48 8	11		6 45	2 19
12 wutora	Basilij	Jan F., f.	3 48 8	12		7 44	3 1
13 žrjeda	Tobiaža	Anton z P.	3 48 8	12		8 37	3 55
14 schtwórk	Elisää	Bože Ćelo	3 47 8	13		9 20	4 58
15 pjat̄k	Vita	Vitus	3 47 8	13		9 55	6 11
16 žobota	Engelberta	Venno, b.	3 47 8	14		10 24	7 29

25. tydženj. 4. Mójs. 6, 22—27.

17 njedžela	1. n. p. h. tr. Montan, m.	3 47 8	14		10 50	8 48	
18 pónđzela	Arnulfa	Mark. a Marc.	3 47 8	15		11 12	10 7
19 wutora	Gervasija	Juliana F. f.	3 47 8	15		11 35	11 27
20 žrjeda	Silverija	Silverius, bž.	3 47 8	15		11 58	pop.
21 schtwórk	Filippiny	Dokh. B. Cj.	3 47 8	15		dop.	2 6
22 pjat̄k	Gotthelsja	Maj. w. Žej.	3 47 8	16		12 24	3 25
23 žobota	Basilija	Ediltrudy	3 47 8	16		12 54	4 41

26. tydženj. Psalm 78, 1—7.

24 njedžela	2. n. p. h. tr. N. J. Jana I.	3 48 8	16		1 31	5 51	
25 pónđzela	Eulogija	Wilhelm, abt	3 48 8	16		2 17	6 53
26 wutora	Jeremijaža	Jan a Paw.	3 48 8	16		3 11	7 43
27 žrjeda	7 spanzow	Radisław, f.	3 49 8	16		4 14	8 24
28 schtwórk	Irenäa	Leo II., bž.	3 49 8	16		5 21	8 57
29 pjat̄k	Petr a Paw.	Petr a Paw.	3 50 8	16		6 30	9 23
30 žobota	Pawola w.	Wop. s. Paw.	3 50 8	16		7 38	9 46

Hermanki a skótne wliki
pytaſ sadž na stronomaſ 17 a 18.

Měchaczkowe pſheměnjenje
a wjedro.

Preni běrtlik, 5. jun. dop.
7 h. 59 m., deſčecíl je běonečným
wjedrom wotměnjuje wjedro pſchiničeſe.

Polny měchaczk, 13. junija
rano 4 h. 38 m., je čzoply a jaſny.

Bohledni běrtlik, 20. junija
rano 1 h. 57 m., čzople a plodne
wjedro wobkhowa.

Mody měchaczk, 27. junija
rano 2 h. 27 m., hnano budje ſuchy
a wětrojny.

Stoletna protyka.

Swopředa rjenje, 9. a 10. deſčecíz,
na to rano furjawa hac̄ do 13.,
potom deſčecíl hac̄ do 21., dale
rjenje hac̄ do kónza.

30. junija: druhá termija traſ-
neje renty.

Naspomnjenja.

1900. Juli, praznik, ma 31 dñow.

Hermanki a skótnie wiki
wytaż sady na stronach 17 a 18.

Męszaczkowe pschemenjenje a wjedro.

D Przeni běrtlik, 5. jul. rano 1 h. 14 m., wulku horzotu pschinješe.
(E) Polny mešaczk, 12. jul. pop. 2 h. 22 m., hrimanje a deschez pschinješe.

E Pošledni běrtlik, 19. jul. rano 6 h. 31 m., je mróczno a tużno.
(E) Młody mešaczk, 26. jul. pop. 2 h. 34 m., na rjane wjedro potasuje.

Stoletna protyka.

S wopreda wulka horzota, 5. pschinidże deschezjite wjedro, kotrež hacž do 25 wudżerži, na to rjenje hacž do kónza.

22. julija spoczątki pchycieli dñow.

Naspmienjenja.

Dñy.	Porjedzena protyka.		S	Schadz. h. m.	Schadz. h. m.	Schadz. h. m.	Schadz. h. m.
	Evangelika.	Katholska.					
27. tydzen.	1. Mojs. 1, 26, 27.	Luk. 9, 57–62.					

1 njeđela	3. n. po ſ. tr.	Odroha kr. J.	3 51	8 15		8 46	10 5
2 pónđela	Mär. domap.	Dom. s. Mar.	3 52	8 15		9 52	10 23
3 wutora	Kornelija	Auanolij, bisk.	3 52	8 15		10 56	10 41
4 ſrjeda	Floriana	Prokop, abt	3 53	8 14		pop.	10 59
5 ſchitwórtk	Charlotthy	D Cyr. a Meth.	3 54	8 14		1 8	11 21
6 pjatki	Iesaiacha	Dominika, m.	3 55	8 14		2 14	11 45
7 ſobota	Willibrorda	Bulcheria, f.	3 55	8 13		3 21	dop.

28. tydzen. Ps. 112, 5–7.

8 njeđela	4. n. po ſ. tr.	Philian, m.	3 56	8 13		4 27	12 15
9 pónđela	Chrilla	Veronika, f.	3 57	8 12		5 30	12 53
10 wutora	Bohumila	Rufina, 7 br.	3 58	8 11		6 26	1 42
11 ſrjeda	Pija	Brikcia, m.	3 59	8 10		7 14	2 40
12 ſchitwórtk	Hendricha	(E) Jan Gualb.	4 0	8 10		7 53	3 51
13 pjatki	Marhaty	Anaklet, b., m.	4 1	8 9		8 26	5 7
14 ſobota	Bonaventury	Bonavent., w.	4 3	8 8		8 53	6 29

29. tydzen. Ps. 34, 12–23.

15 njeđela	5. n. po ſ. tr.	Hendrich II.	4 4	8 7		9 18	7 51
16 pónđela	Rafaela	S. Mar. Kar.	4 5	8 6		9 40	9 13
17 wutora	Alegija	Aleksij, w.	4 6	8 5		10 4	10 34
18 ſrjeda	Eugenija	Kamill L. w.	4 7	8 4		10 29	11 54
19 ſchitwórtk	Rufiny	E Vincenc P.	4 8	8 3		10 59	pop.
20 pjatki	Eliaša	Marhata, f.	4 10	8 2		11 33	2 30
21 ſobota	Praxedij	Praxedes, f.	4 11	8 1		dop.	3 41

30. tydzen. 1. Mois 4, 8–18.

22 njeđela	6. n. po ſ. tr.	Mar. Madl.	4 12	7 59		12 14	4 45
23 pónđela	Apolonar.	Apolinar, b.	4 13	7 58		1 4	5 39
24 wutora	Khryſtinij	Khryſtina, f.	4 15	7 57		2 3	6 22
25 ſrjeda	Jakuba	Jakub jap.	4 16	7 56		3 7	6 57
26 ſchitwórtk	Hany	(E) Hana, m.	4 17	7 54		4 15	7 26
27 pjatki	Marth	Pantaleon, m.	4 19	7 53		5 24	7 50
28 ſobota	Pantaleona	Mazar, Viktor.	4 20	7 51		6 31	8 10

31. tydzen. Ps. 85, 8–14.

29 njeđela	7. n. po ſ. tr.	Martha knj.	4 22	7 50		7 38	8 30
30 pónđela	Ruth	Abdon a Sen.	4 23	7 48		8 44	8 48
31 wutora	Florentinij	Ignac z Lojol.	4 25	7 47		9 49	9 6

1900. August,

žnjenj,
ma 31 dnjow.

Dnj.	Borjedžena protyka. Evangelika.	Katholika.	○ skhadž. h. m.	khov. h. m.	Wschet h. m.	○ skhadž. h. m.	khov. h. m.
1 šrijeda	Petr w rjecz.	Petr w rjecz.	4 26	7 45	10 53	9 25	
2 schtwarzek	Gustava	Alfonš z L.	4 27	7 44	11 59	9 48	
3 pjatk	Augustuša ☽	R. s. Schejep.	4 29	7 42	pop.	10 16	
4 šobota	Dominika	Dominik, w.	4 30	7 40	2 11	10 49	

32. tydžen. Bi. 1.

5 njedžela	8. n. p. h. tr.	S. Marij n. ſn.	4 32	7 39	3 14	11 30
6 pónđžela	Khryſt. pschek.	Pschechr. Khr.	4 33	7 37	4 12	dop.
7 wutora	Donata	Matush, b.	4 35	7 35	5 4	12 24
8 šrijeda	Severa	Cyriakus; L.	4 36	7 34	5 47	1 28
9 schtwarzek	Erika	Khētan. w.	4 38	7 32	6 23	2 42
10 pjatk	Lawrjenza ☽	Lawrjenc, m.	4 39	7 30	6 54	4 1
11 šobota	Hermana	Filumena, f.	4 41	7 28	7 20	5 25

33. tydžen. 1. Mójj. 39, 1—5.

12 njedžela	9. n. p. h. tr.	Clara, t.	4 42	7 26	7 45	6 49
13 pónđžela	Aurory	Hippolit, m.	4 44	7 24	8 8	8 14
14 wutora	Eusebija	Euseb., měsch.	4 45	7 23	8 34	9 37
15 šrijeda	Marje k n. ſtp.	D. n. w. s. M.	4 47	7 21	9 2	10 58
16 schtwarzek	Rocha	Hyacinth., m.	4 49	7 19	9 36	pop.
17 pjatk	Liberta ☽	Joach., n. s. M.	4 50	7 17	10 16	1 32
18 šobota	Augustinu	Helena, khěz.	4 52	7 15	11 3	2 38

34. tydžen. Scudny khěrl. Jer 3, 37—44.

19 njedžela	10. n. p. h. tr.	Sebald, w.	4 53	7 13	11 58	3 35
20 pónđžela	Bernharda	Bernard, w.	4 55	7 11	dop.	4 21
21 wutora	Anastasija	Jana Franc.	4 56	7 9	1 0	4 59
22 šrijeda	Alfonſa	Timothej, m.	4 58	7 7	2 5	5 29
23 schtwarzek	Zachäja	Fil. Ben., w.	4 59	7 5	3 13	5 55
24 pjatk	Bartromja	Bartroni, j.	5 1	7 3	4 20	6 16
25 šobota	Ludwiga ☽	Ludwik, kral	5 3	7 1	5 27	6 35

35. tydžen. Bi. 32.

26 njedžela	11. n. p. h. tr.	Wutr. s. Mar.	5 4	6 59	6 32	6 54
27 pónđžela	Gebharda	Józef Kal.	5 6	6 56	7 37	7 12
28 wutora	Augustina	Harwichtyn, b.	5 7	6 54	8 42	7 32
29 šrijeda	Jana hč. ſejz.	Jan křeč. ſejz.	5 9	6 52	9 47	7 54
30 schtwarzek	Benjamina	Roza Lim. kn.	5 10	6 50	10 51	8 19
31 pjatk	Josuј	Raimund N.	5 12	6 48	11 56	8 49

Hermanki a skótne wiki
výtaž ſady na ſtronomaj 17 a 18.

Wěžaczkowe pſheměnjenje a wjedro.

● Preňi běrtlik, 3. aug. vop. 5 h. 46 m., wobkhowa ſuche wjedro.

○ Polný měřací, 10. augusta w noz̄y 10 h. 10 m., je pſheměnjaž.

● Pojedni běrtlik, 17. augusta popold. 12 h. 46 m., ſi njewobrámi pſchindže.

● Młody měřací, 25. augusta rano 4 h. 58 m., ſi deſčezitomi a ſe ſlōnežnym wjedrom wotměna.

Stoſetna protyka.

August ſo ſi wulkej horzotu ja-pocžuje, 5. vſchindže deſčezioſte wjedro, tiž hacž do 19. traje, hčez rjany-đenj nastanje, na to njewobſtajne wjedro hacž do tónza.

1. augusta: 2. termija grun-ſteho dawta. — 23. augusta tónz vžyczijch dnjow.

Naspomnjenja.

1900. September,

požnjeníz, ma 30 dnjow.

Dny.	Vorjedzena protýka. Evangelicka.	Katholicka.	○ schadž. h. m.	thow. h. m.	○ schadž. h. m.	thow. h. m.
1 žobota	Aegidija	Egidij, a.	5 14	6 46	5	pop. 9 27

36. týdžen. 1. řekal 19, 7—13.

2 ujedžela	12. p. h. tr. ♂	S. jandž. p.	5 15	6 43	5	1 59 10 13
3 pónedžela	Mansueta	Seravija f.	5 17	6 41	5	2 52 11 10
4 wutora	Mójsaža	Rozalija P., f.	5 18	6 39	5	3 37 dop.
5 žrjeda	Natanaela	Lawrij. Just.	5 20	6 37	5	4 16 12 17
6 schtwórtk	Magna	Albin, b.	5 21	6 35	5	4 50 1 33
7 pjatk	Reginj	Regina, f.	5 23	6 33	5	5 18 2 54
8 žobota	Mar. narodž.	Nar. s. Mar.	5 24	6 30	5	5 44 4 18

37. týdžen. říob 5, 17, 19.

9 ujedžela	13. p. h. tr. ☽	Mjeno ſ. M.	5 26	6 28	5	6 8 5 43
10 pónedžela	Bulcharija	Miſl. Tol. m.	5 27	6 26	5	6 35 7 9
11 wutora	Abrahama	Protus, Hyac.	5 29	6 24	5	7 4 8 33
12 žrjeda	Bohumila	Guido, wuzn.	5 31	6 21	5	7 36 9 56
13 schtwórtk	Amata	Matern, b.	5 32	6 19	5	8 14 11 16
14 pjatk	† ponvysjch.	Pov. ſ. ſch.	5 34	6 17	5	9 0 pop.
15 žobota	Nikodemus	Nikomedes, m.	5 35	6 14	5	9 54 1 29

38. týdžen. ří 22.

16 ujedžela	14. n. p. h. tr.	7 bol. ſ. M.	5 37	6 12	5	10 55 2 19
17 pónedžela	Lomberta	Zac̄. bl. ſ. Fr.	5 38	6 10	5	12 0 3 0
18 wutora	Tita	Józef z Kupert.	5 40	6 8	5	dop. 3 32
19 žrjeda	Swatember	Januarij, b.	5 42	6 5	5	1 6 3 58
20 schtwórtk	Fauſta	Eustachij, m.	5 43	6 3	5	2 12 4 21
21 pjatk	Mateja	Matej, j.	5 45	6 1	5	3 18 4 42
22 žobota	Moriza	Moric, m.	5 46	5 58	5	4 24 5 1

39. týdžen. ří 27, 4—9.

23 ujedžela	15. p. h. tr. ☽	Kadoſč. ſ. M.	5 48	5 56	5	28 5 19
24 pónedžela	Jana podj.	S. M. wuk. w.	5 49	5 54	5	6 33 5 38
25 wutora	Kleofasa	Dom. Wil.	5 51	5 52	5	7 38 6 0
26 žrjeda	Cypriana	Justina, m.	5 53	5 49	5	8 43 6 24
27 schtwórtk	Koſm. a. dam.	Kos., Dam. m.	5 54	5 47	5	9 47 6 53
28 pjatk	Wjazſława	Wjacſław, m.	5 56	5 45	5	10 50 7 28
29 žobota	Michała	Michał, arcj.	5 57	5 43	5	11 50 8 10

40. týdžen. 1. řekal 17, 17—24.

30 ujedžela	16. n. p. h. tr.	Hieronim, m.	5 59	5 40	5	pop. 9 2
-------------	-------------------------	--------------	------	------	---	----------

Hermanki a skótue wikit
pytaj ſady na stronomaj 17 a 18.

Měchacžkowe pscheménjenje a wjedro.

Preňi věrili, 2. řept. dop.
8 h. 56 m., na deſčez a wětr po-
taſuje.

Watny měchacžk, 9. řept. rano
6 h. 6 m., cžopte wjedro lubi.

Wohledni věrili, 15. řept. wje-
cior 9 h. 57 m., ſo k wětroitemu
wjedru thila.

Młody měchacžk, 23. řept. wje-
cior 8 h. 57 m., spodobne naſymne
wjedro wſchinjeſe.

Stoletna protýka.

Hac̄ do 4. rjenje a cžopto, na to
hrimanje a ſylny deſčez, wot 7. hac̄
do 20. ſtajne ſiane wjedro, potom
rjenje doſez, doniz 30. deſčezit nje-
wſchinđe.

30. řeptembra: 3. termiſa traj-
ne renty. — 2. termiſa dolhof-
neho dawka.

Naſpomnjenja.

1900. Oktober,

winowz, ma 31 dnjow.

Dny.	Borjedzena protyka. Evangeliska.	Katholska.	sthadž. h. m.	khow. h. m.	nebieſte mamieni	sthadž. h. m.	khow. h. m.
1 pónđela	Rémigija	Rémigij, b.	6 1	5 38	2	1 31	10 4
2 wutora	Rahela	Otho, b.	6 2	5 36	2	2 11	11 13
3 ſrijeda	Maximiana	Linus, bż., m.	6 4	5 34	2	2 45	dop.
4 ſchtwórtk	Franza	Franc z Aſſisi.	6 5	5 32	3	3 15	12 28
5 pjatk	Plazida	Placid, m.	6 7	5 29	3	3 41	1 48
6 ſobota	Fidyn	Bruno, wuz.	6 8	5 27	4	4 7	3 10

41. tydžen. 1. Mójj. 37, 4—11.

7 njedžela	17.n.p.ř.tr.	Rozarijš.M.	6 10	5 25	2	4 32	4 35
8 pónđela	Efrainia	Brigitta, w.	6 12	5 23	2	5 0	6 0
9 wutora	Dionysija	Dionyš, b. m.	6 13	5 20	2	5 31	7 25
10 ſrijeda	Athanasijsa	Franc B., w.	6 15	5 18	2	6 8	8 49
11 ſchtwórtk	Gereona	Gereon, m.	6 17	5 16	2	6 52	10 7
12 pjatk	Maximiliana	Maxim., b.	6 19	5 14	2	7 45	11 15
13 ſobota	Kolomana	Eduard, fr.	6 20	5 12	2	8 45	pop.

42. tydžen. Ps. 42, 1—6.

14 njedžela	18.n.p.ř.tr.	Kallist, bż.	6 22	5 10	2	9 50	12 57
15 pónđela	Hedwigi	Theresija, knj.	6 24	5 8	2	10 57	1 33
16 wutora	Harwola	Harwoł, a.	6 25	5 5	2	dop.	2 2
17 ſrijeda	Innozenza	Idwigia, w.	6 27	5 3	2	12 4	2 26
18 ſchtwórtk	Lukascha	Lukasch, scż.	6 29	5 1	2	1 10	2 47
19 pjatk	Ferdinanda	Petr z U.	6 30	4 59	2	2 15	3 7
20 ſobota	Wendelina	Jan z K., w.	6 32	4 57	2	3 20	3 26

43. tydžen. Zef. 55, 8—9.

21 njedžela	19.n.p.ř.tr.	Wórscha, m.	6 34	4 55	2	4 25	3 45
22 pónđela	Kordule	Kordula	6 35	4 53	2	5 29	4 5
23 wutora	Severina	Severin, b.	6 37	4 51	2	6 34	4 28
24 ſrijeda	Salomy	Rafaela, arcj.	6 39	4 49	2	7 39	4 56
25 ſchtwórtk	Kriſpina	Khryſanth	6 41	4 47	2	8 43	5 29
26 pjatk	Amanda	Evarist, b.	6 42	4 45	2	9 43	6 10
27 ſobota	Sabinh	Florence, f.	6 44	4 43	2	10 39	6 58

44. tydžen. 1. Mójj. 18, 20—32.

28 njedžela	20.n.p.ř.tr.	Sim. a Jud.	6 46	4 41	2	11 28	7 56
29 pónđela	Narziſa	Eusebija, f.	6 47	4 39	2	pop.	9 2
30 wutora	Klaudija	Theodorit, m.	6 49	4 38	2	12 45	10 13
31 ſrijeda	Ref. ſ.	Wolfgang, b.	6 51	4 36	2	1 15	11 28

Hermanki a skótne wiki
vntaj ſady na ſtronomaj 17 a 18.

Měchaczkowe pschemenjenje a wjedro.

Préni běrtſik, 1. oft. w nožy
10 h. 11 m., je pomroczeny ta
dejčęzowat.

(*) Polný měchaczk, 8. oft. pop.
2 h. 18 m., vſchinieſe něſtre rjane
dnj.

(*) Poſledni běrtſik, 15. oft. dop.
10 h. 51 m., ma hrube furjawiſe
wjedro.

(*) Mídy měchaczk, 23. oft. pop.
2 h. 27 m., je jaſny a ma ſymne
nožy.

Préni běrtſik, 31. oft. dop.
9 h. 17 m., s moltojhmnym wjedrom
vſchinidze.

Stoſetna protyka.

W. 1. hacž do 13. dejčęzif, 15. a
16. rjenje, wot 18. hacž do 24.
dejčęzif, potom ſažo rjenje, wot 28.
hacž do 31. mhla a ſyma.

1. oktobra: 2. termija wopate-
nieſe ſakj.

Naspomnjenja.

1900. November,

našumnič,

ma 30 dnjow.

Hermanki a skótnie wiki
pytaj sadz na stronomaj 17 a 18.

Měchaczkowe pschemenjenje a wjedro.

Polný měchacž, 6. nov. w nožy
12. h. ma mjerjenjenje.

Pořešedni běrtlif, 14. nov. rano
3 h. 37 m., je mhlomojty a bluſi.

Młodý měchacž, 22. nov. dop.
8 h. 17 m., na hněhový mječzel
potkuje.

Bréni běrtlif, 29. nov. wje-
cžor 6 hodž. 35 m., ho se hněhom a
deshežom wotměnia.

Dň.	Vorjedžena protýka.	Katholicka.	schadž. h. m.	khow. h. m.	schleife namen.	schadž. h. m.	khow. h. m.
1 schtwórk	Benigna	Wsit. swyat.	6 53	4 34		1 41	dop.
2 pjatk	Cáſarija	Khud. dusche	6 55	4 32		2 6	12 46
3 žobota	Huberta	Hubert, b.	6 56	4 30		2 31	2 6

45. tydženj. Ruth 1, 15–17.

4 njedžela	21. n. p. h. tr.	Karl B., m.	6 58	4 29		2 57	3 29
5 pónđela	Blandiny	Zach. a Hilž.	7 0	4 27		3 25	4 52
6 wutora	Leonharda	Leonhard, a.	7 2	4 25		3 59	6 16
7 žrjeda	Erdmania	Willibrord, b.	7 3	4 24		4 40	7 37
8 schtwórk	Emerika	4 krón. martr.	7 5	4 22		5 29	8 52
9 pjatk	Theodoru	Theodor, m.	7 7	4 20		6 28	9 56
10 žobota	Marcz. Luth.	Handrij A.,	7 9	4 19		7 33	10 48

46. tydženj. 1. Sam. 3, 11–18.

11 njedžela	22. n. p. h. tr.	Merczin, b.	7 10	4 17		8 41	11 29
12 pónđela	Módesta	Merczin, bž.	7 12	4 16		9 50	pop.
13 wutora	Arkadija	Stan. Koſt.	7 14	4 14		10 58	12 29
14 žrjeda	Levina	Josafat, m.	7 15	4 13		dop.	12 51
15 schtwórk	Leopolda	Herta, ť.	7 17	4 12		12 5	1 11
16 pjatk	Edmundu	Othmar, a.	7 19	4 10		1 9	1 30
17 žobota	Huga	Hrjehoř, džiw.	7 21	4 9		2 14	1 50

47. tydženj. Výchisl. S. 23, 26.

18 njedžela	23. n. p. h. tr.	Otto, a.	7 22	4 8		3 19	2 10
19 pónđela	Hilža	Hilžbjeta, w.	7 24	4 6		4 24	2 32
20 wutora	Amosa	Felix z B., w.	7 26	4 5		5 28	2 58
21 žrjeda	Pok. žrjeda	Wopr. s. Mar.	7 27	4 4		6 33	3 29
22 schtwórk	Cäcilije	Cäcilija, ť., m.	7 29	4 3		7 35	4 8
23 pjatk	Alemanza	Alimant, bž.	7 30	4 2		8 34	4 54
24 žobota	Ahrystogena	Jan w ksch., w.	7 32	4 1		9 26	5 50

48. tydženj. Vj. 126.

25 njedžela	Ssw. ſemr.	Kathryna, ť., m.	7 34	4 0		10 10	6 54
26 pónđela	Konrada	Konrad b.	7 35	3 59		10 47	8 4
27 wutora	Schimana Mlet.	Nikafius, b., m.	7 37	3 58		11 19	9 17
28 žrjeda	Ruſa	Krescenc, m.	7 38	3 57		11 46	10 32
29 schtwórk	Waltrja	Saturnina	7 40	3 56		pop.	11 50
30 pjatk	Handrija	Handrija	7 41	3 56		12 34	dop.

Stoletna protýka.

W spoczątku rjenje, 5. a 6. wětr
a deshež, potom ſaſo rjenje hacž do
16., wot 17. hacž do 28. mróčno,
potom deshežif hacž do tónza.

Naspomnjenja.

1900. December,

hodownik, ma 31 dnjow.

Dny.	Porjedzena protyla. Evangelicka.	Katholicka.	lkhadž. h. m.	khow. h. m.	Rehjetſſ znamieni	lkhadž. h. m.	khow. h. m.
1 ſobota	Aurelije	Eligius, b.	7 43	3 55		12 58	1 8
49. thdzen. Mat. 21, 1—9.							
2 njedzela	1. n. adv.	Bibiana, f., m.	7 44	3 55		1 24	2 28
3 pónđzela	Franz Xaver	Frc. Xav., w.	7 45	3 54		1 54	3 48
4 wutora	Borbora	Borbora, f.	7 47	3 54		2 31	5 10
5 ſrjeda	Amoſa	Petr Khr., b.	7 48	3 53		3 15	6 27
6 ſchtfwörtſ	Miklawſch. ☺	Miklawſch	7 49	3 52		4 8	7 36
7 pjatſ	Markwarda	Ambroſij, b.	7 50	3 52		5 11	8 35
8 ſobota	Marije podj.	Nj. pod. s. M.	7 52	3 52		6 19	9 22
50. thdzen. Lut. 21, 25—36.							
9 njedzela	2. n. advent.	Valerija, f., m.	7 53	3 52		7 30	9 59
10 pónđzela	Judithy	Vjch. laur. d.	7 54	3 51		8 40	10 29
11 wutora	Damasa	Damas, hž.	7 55	3 51		9 49	10 54
12 ſrjeda	Epimacha	Epim., m.	7 56	3 51		10 56	11 16
13 ſchtfwörtſ	Luzije	Lucija, f., m.	7 57	3 51		dop.	11 35
14 pjatſ	Iſidor	Spiridion, b.	7 58	3 51		12 1	11 54
15 ſobota	Ignacijja	Khryſtiana, f.	7 59	3 51		1 5	pop.
51. thdzen. Mat. 11, 2—10.							
16 njedzela	3. n. adv.	Eusebij V., b.	8 0	3 51		2 10	12 35
17 pónđzela	Kolumba	Lazar, b.	8 0	3 52		3 15	1 0
18 wutora	Wunibalda	Wocž.por. ſ. M.	8 1	3 52		4 20	1 29
19 ſrjeda	Kwatember	Otilija, knjž.	8 2	3 52		5 24	2 4
20 ſchtfwörtſ	Ammona	Khryſtian, m.	8 2	3 52		6 24	2 47
21 pjatſ	Domascha	Domasch, j.	8 3	3 53		7 20	3 40
22 ſobota	Beatty	Flavian, m.	8 4	3 53		8 8	4 43
52. thdzen. Jan. 1, 19—27.							
23 njedzela	4. n. advent.	Viktorija, f.	8 4	3 54		8 48	5 52
24 pónđzela	Patorſchiza	Hadam a Žeba	8 4	3 54		9 22	7 5
25 wutora	Boži džen	Boži dž. n. J.	8 5	3 55		9 52	8 22
26 ſrjeda	2. džen hod.	Šćepan, m.	8 5	3 56		10 17	9 39
27 ſchtfwörtſ	Zana ſcžen.	Jan, jap.	8 5	3 57		10 40	10 57
28 pjatſ	Rjewin. džecži	Rjew. džecž.	8 6	3 57		11 4	dop.
29 ſobota	Jonathana	Domasch R.	8 6	3 58		11 28	12 14
53. thdzen. Lut. 2, 15—20.							
30 njedzela	R. po hodž.	Rajner, b.	8 6	3 59		11 56	1 33
31 pónđzela	Sylvester	Sylvester, hž.	8 6	4 0		pop.	2 51

Hermanki a ſkótne wići
výtaž ſady na ſtronomaj 17 a 18.

Měhacíkowe pſheménjenje a wjedro.

☺ Volný měhacík, 6. dez. dop. 11 h. 38 m., ſapocžnie ſ jažitým njebojom a mjeſeníjenom.

☺ Požledni běrlit, 13. dez. v uož 11 h. 42 m., liwke wjedro pſdinejſe.

☺ Młody měhacík, 22. dez. rano 1 h. 1 m., bluſe njebojo a ſuňeh pſchi- niſe.

☺ Prěni běrlit, 29. dez. rano 2 h. 48 m., ſ khétrej ſymu pſchiindže.

Stoletna protyla.

1. rjenje, potom ujemjekele hač do 15., wot 16. hač do 20. ſyma, wot 21. hač do 29. čzmore wjedro, potom hač do kónza jara ſyma.

31. dezembra: 4. termiſa kraje neje renty.

Naspomnjenja.

Wohiljenje danje.

Rap i- tař.	3 procent.		3½ procent.		4 procent.		4½ procent.		5 procent.		Rap i- tař.
	Sčetnje marf. np.	Wřeřacjje marf. np.									
mf. 1	—	3	—	3½	—	4	—	4½	—	5	mf. 1
5	—	15	—	17½	—	20	—	22½	—	25	5
10	—	30	—	35	—	40	—	45	—	50	10
15	—	45	—	52½	—	60	—	67½	—	75	15
20	—	60	—	68	—	76	—	80	—	84	20
25	—	75	—	87½	—	95	—	104	—	105	25
30	—	90	—	105	—	120	—	135	—	125	30
35	1	15	—	22½	—	30½	1	40	—	57½	35
40	1	20	—	28	1	40	—	57½	—	75	40
45	1	35	—	40	1	60	—	80	—	15	45
50	1	50	—	57½	1	80	—	15	2	25	50
60	1	80	—	12½	1	132	1	167	2	188	60
70	2	10	—	17½	2	40	—	20	2	25	70
80	2	20	—	25	2	80	—	23½	3	30	80
90	2	70	—	22½	3	80	—	23½	3	30	90
100	3	—	—	25	3	50	—	30½	4	33½	100
200	6	—	—	50	7	—	—	66½	9	75	200
300	9	—	—	75	10	50	—	87½	12	13	300
400	12	—	—	14	—	1	167	16	1	50	400
500	15	—	—	25	17	50	1	45½	20	22	500
1000	30	—	—	2	50	35	—	3	33½	45	1000
5000	150	—	—	12	50	175	2	91½	40	16	5000
10000	300	—	—	14	58½	200	—	68	225	18	250
	25	—	—	29	167	400	—	36	450	50	500
	350	—	—	29	167	—	—	33	—	37	100000

Wohiljenje, když punt plací, když je zentnař 1, 2, 3 atd. marf.

Punt placího telsko np. plací, když zentnař marfow.

Z na wopaf:

Zentnař placího telsko marfow plací, když punt np.

Wobliczenie placisim⁹ metra, hdyž stach řeší řečí 1 np. řečí 3 matici placji.

Sākums		Nākums		Sākums																	
sākī tāfī lojī plā- cī:	np.	mārī	np.	sākī tāfī lojī plā- cī:	np.																
—	—	1	—	18	—	17	—	30	—	33	—	58	—	49	—	86	—	85	—	501	1
—	—	2	—	35	—	18	—	318	—	34	—	60	—	50	—	88	—	90	—	589	1
—	—	3	—	53	—	19	—	335	—	35	—	618	—	51	—	91	—	95	—	677	1
—	—	4	—	71	—	20	—	353	—	36	—	636	—	52	—	918	—	971	—	766	1
—	—	5	—	88	—	21	—	371	—	37	—	653	—	53	—	936	—	953	—	854	1
—	—	6	—	106	—	22	—	388	—	38	—	671	—	54	—	953	—	971	—	942	1
—	—	7	—	124	—	23	—	406	—	39	—	689	—	55	—	971	—	10	1	3	1
—	—	8	—	141	—	24	—	424	—	40	—	706	—	56	—	989	—	20	2	2	1
—	—	9	—	159	—	25	—	441	—	41	—	724	—	57	1	1	1	25	2	207	1
—	—	10	—	177	—	26	—	459	—	42	—	742	—	58	1	1	1	30	2	295	1
—	—	11	—	194	—	27	—	477	—	43	—	757	—	59	1	4	1	35	2	384	1
—	—	12	—	212	—	28	—	494	—	44	—	779	—	60	1	59	1	40	2	472	1
—	—	13	—	23	—	29	—	512	—	45	—	795	—	65	1	148	1	45	2	56	1
—	—	14	—	247	—	30	—	53	—	46	—	812	—	70	1	236	1	50	2	948	1
—	—	15	—	263	—	31	—	547	—	47	—	83	—	75	1	324	2	—	3	565	1
—	—	16	—	282	—	32	—	565	—	—	—	847	—	80	1	412	3	—	—	297	1

Wobec tego plací jiný nového lata, když starý lát 1 np. hajč 1 mrt plací.

Hermanki a skótné wíti.

(dop. = dopoldnju; pop. = popoldnju; t. = tonjaze witi; fw. = swinjaze witi; w. = wotmowe witi; l. = lenowe witi; h. = hermank; snamjeshko * reka skótné witi, snamjeshko † pač hermank a skótné witi; p. = potom; ho. = horn-čerifsi; hózej niciož pódia njeſteji, tam je jenož hermank.)

NB. Dofelž bo hermanki druhdy pschepoſožuju, ſu ſmylkli možne.

Wulki rožk.

3. Njeſhwacžidlo*, Lipſt (hacž do 16.), Radeberg*.
5. Ruland*, Žarow*.
10. Hródk fw.
12. Žarow fw.
15. Bifkopizh*.
17. Dobrilug fw.
19. Wojerezh fw., Žarow fw.
25. Žüterbog*.
26. Žarow fw.
29. Kinsbórk* a t., Luban (tſi-
dn) tſecki džen skótné witi.
31. Draždžany (nowe město) t.

Mali rožk.

2. Ruland*, Žarow, fw.
6. Žarow*.
7. Njeſhwacžidlo*, Radeberg*, Grabin* a t.
9. Wojerezh fw., Žarow fw.
12. Šhorjelz h. a ho.
13. Šhorjelz*, Damna*.
14. Boležniča*, Dobrilug fw., Hródk fw.
15. Stara Darbna*.
16. Šhorjelz h., Žarow fw.
19. Bifkopizh*, Kinsbórk*.
20. Kulow*., Lubin* a t., Lutow* a t.
21. Lutow.
22. Khocežebus* a t.
23. Kalawa fw., Žarow fw.
24. Budýšchin*, Kalawa* a t.
26. Woſtrowz, Kalawa, Frank-
furt n. W. (massa).
27. Stare Draždžany kymjén,
Wojerezh t., Gažyn* a t., Luboras* a t.
28. Wulfi Hajn* a t., Luboras*.

Merž.

1. Kamjerž*, Drjovk*, Mi-
loras, Brody, t.
2. Ruland*, Žarow fw.
5. Lipſt (hacž do 17) do-
prédna moſſa, Barſchęz t.
6. Bart p. Woſporta*, Las t.,
Boležlau, Pſchibor* a t.,
Koſtlow fw., Hródk*.
7. Njeſhwacžidlo*, Radeberg*,
Boležlau t., Koſtlow fw.,
Hródk*.
9. Wojerezh fw., Wétoschow
fw., Žarow fw.
10. Wétoschow* a t.
12. Bjarnaczigh t., Wétoschow.
13. Stolpin*, Koſbork t., Ža-
row* a t., Bahau*.
14. Dobrilug*, Luban*, Hórkta*.

Merž.

15. Bifkor*.
16. Žarow fw
17. Liebenwerda* a t., Lubin
* a t., Žitava.
19. Bifkopizh*, Halſchtrou t.,
Luboras, Šlanknow t a t.,
Lubin, Žitava* a t., Lie-
benwerda.
20. Damna*, Pižn*., Pſchi-
bus*, Ryhwaldu t.
21. N. Draždžany t., Woſport*,
Radeberg*, Ruland h., Pižn.
22. Hródk fw., Sly Komorow
fw., Eſterverda* a t.
23. Hródk* a t., Eſterverda,
Sly Komorow* a t., Ža-
row fw., Čertwjen. Woda t.
24. Trébule* a t., Sly Ko-
morow.
25. Draždžany p. dop. temſchach.
26. Wrótklaw t. a kož.
27. Dubz t., Lubin* a t.
28. Grabin* a t., Bórkow*
a t., Wulfi Hajn*, t. a deſt.
29. Grabin*, Wulfi Hajn.
30. Wojerezh*, Stara Darbna,
Lubnjow fw., Žarow fw.
31. Budýšchin*.

Haprleja.

1. Miſchno.
2. Lubij* a t., Ryhbach, Lubnjow h., Boležniča*.
3. Barſchęz*, Koſtlow* a t., Mužakow t a t., Bolež-
niča t., Ryhbach*.
4. Njeſhwacžidlo*, Radeberg*, Koſtlow, Luboras t, t. a
fw., Hródk fw.
5. Beslow*.
6. Beslow, Wrótklaw* a t.,
Kalawa fw., Ruland*,
Žarow fw., Nowoměsto
p. Stolpnja* a t.
7. Budýšchin, Kalawa* a
t., Drstrand* a t.
9. Trébin.
10. Šhorjelz*, Kulow t.,
Gažyn* a t., Lutow* a t.
11. Dobrilug fw.
12. Kamjenz*.
17. Schéradow t., Djéže t.
18. Podrſčha t.
19. Stara Darbna*.
20. Wojerezh fw., Žarow fw.
22. Lipſt (hacž do 13. meje.)
23. Bifkopizh*, Woſbork*,
Woſport* a t., Khocežebus.
24. Rybarjezy pola Žitawy t,

Haprleja.

26. Radeberg.
27. Žarow* a fw.
28. Budýšchin*.
29. Lipſt (utr. maſſa).
30. Halſchtrou*, Drjovk*.

Meja.

1. Bart pola Woſporta t.,
Krafow pola Kinsporta t.,
Woſtrowz, Stolpin*.
2. Njeſhwacžidlo*, Radeberg*,
Boležlau*, Barſchęz t.
3. Miloraz t., Bifkor*.
4. Wrótklaw* a t., Ruland*,
Wétoschow fw., Žarow fw.,
Siegersdorf.
5. Wétoschow* a t.
7. Maſezh, Wétoschow h.
8. Wojerezh t., Lubnjow t a t.,
Pižn*, Bahau w., Ža-
row w.
10. Khocežebus wóſk, Dobrilug*.
11. Sly Komorow a Žarow fw.
12. Boležniča*, Sly Komorow
* a t.
13. Bifkopizh h.
15. Kulow*, Radmerizh t.
16. Nowoměsto pola Stolpnja,
Luboras t a t.
18. Wojerezh fw., Kalawa fw.,
Čertwjen. Woda t.
19. Kalawa* a t., Trébule t a t.,
Nowoměsto p. St. * a t.
21. Kamjenz t., Bifkopizh*,
Lubij t a t., Kalawa h.,
Lubin h.
22. Lubin* a t., Pſchibus t.
23. Lutow* a t., Ruland h.
25. Lutow h., Lubin fw., Ža-
row fw.
26. Budýšchin*, Wojerezh w.,
Drjovk*, Wilow* a t.,
Lubin* a t.
28. Woſport*, Kinsbórk*,
Kulow h., Lubin h.,
Šlanknow t a t.
29. Kinspórk h., Barſchęz t.,
Gažyn t a t.
30. Hródk t.
31. Beslow*, Khocežebus fw.

Juniſ.

2. Huska pola Bud. h., Sly
Komorow h.
3. Djéže t., Barſchęz.
4. Njeſhwacžidlo*, Radeberg*.
5. Beslow, Khocežebus fw.
6. Wrótklaw* a t., Kalawa
fw., Ruland*, Žarow fw.
7. Kalawa* a t.
9. Ryhbach h., Kalawa h.
10. Ryhbach t., Gažyn* a t.
11. Dobrilug fw., Hródk fw.
12. Khocežebus fw.
13. Lubin fw.
14. Lutow* a t., Lubin* a t.

Julij.

16. Bisstopizy *, Lubij * a t.,
Boleszniča *, Kukow h.
17. Boleszniča.
18. Drždžaný (nowe město) t.,
Radeberg t.
20. Wojerezy h.w., Jarow h.w.
23. Wóspork *.
24. Krakow p. Kinspórka *.
25. Jarow * a t.
26. Kamjenz *, Pschibus *, Bu-
kov *.
27. Wětojchow h.w., Jarow h.w.
28. Wětojchow * a t.
31. Damna *, Žicž h.

August.

1. Něžwacžidlo *, Radeberg *,
Grabin * a t.
3. Wojerezy h.w., Wrótklaw *
a t., Jarow h.w.
4. Budyschin.
7. Kukow t., Gubin * a t.,
Bahan t.
8. Podrošcha t.
10. Lubin h.w., Kuland *, Sły
Komorow h.w., Jarow h.w.
11. Lubin * a t., Kuland t.,
Sly Komorow * a t.
13. Kinspórk *, Słanknow t a t.
14. Bart p. Wósporka *, Las t.,
Dobrilug t.
15. Dobrilug h.
16. Bestow *.
17. Wojerezy *, Čerwjenja
Woda t., Wětojchow h.w.,
Jarow h.w.
18. Boleszniča *, Wětojchow * a t.
20. Bisstopizy *, Šhorielz h.,
Wětojchow.
21. Šhorielz *, Bolešlaw h.,
Gafyn * a t., Žicž *,
Kuland *.
22. Bolešlaw *, Grabin * a t.,
Kuland, Kukow t.
23. Grabin h.
24. Halschtrow t., Lubnijow h.w.,
Hródk t., Šhorielz h.,
Jarow h.w.
25. Lubnijow *, Ortrand * a t.
26. Lipšl (hacž do 16. sept.).

August.

27. Wóspork t., Wrótklaw t.,
Lubnijow, Ortrand, Luban.
29. Nowoměsto p. St * a t.,
Pschibor * a t., Brody t.,
Luban *.
31. Wojerezy h.w., Trébule *
a t., Stara Darbna, Ja-
row h.w.

September.

1. Kinspórk * a t., Barščej *,
Kukow * a t., Žitava
3. Khočebus, Žitava t a t.,
Kukow, Wulc Hajn, Khočebus *
a t., Damna *, Kóštow *
a t., Lubnijow h., Pschibus t.
5. Něžwacžidlo*, Radeberg *,
Damna, Kóštow.
7. Kalawa h.w., Kuland *.
Jarow h.w.
8. Wolbramežt, Kalawa * a t.
10. Wrótklaw, Kalawa.
11. Džéze t., Jarow t a t.,
Vela Woda t.
12. Stolpin *, Hródk h.w.
14. Lubin h.w., Jarow h.w.
15. Mužatow *, Drjow t.,
Lubin * a t., Ortrand * a t.
17. Bisstopizy *, Kamjenz t.,
Wostron, Drjow, Grabin,
Lubin, Rychbach.
18. Mužatow t a t., Rychbach
t., Lubin * a t., Kulow *.
19. Dobrilug h.w.
21. Bart v. W. t., Jarow h.w.
22. Trébule t a t., Kulow h.w.
23. Bisstopizy.
24. Halschtrow *.
25. Wojerezy t.
26. Boleszniča *, Žicž.
27. Boleszniča, Khočebus h.w.,
Mildras.
29. Budyschin *, Wojerezy h.w.

Oktober.

1. Hucžina, Rafežy, Schéra-
chow t.
2. Rybarježy t., Barščej t.,
Dubz t.

Október.

3. Něžwacžidlo*, Radeberg *.
4. Krakow pola Kinspórka t.,
Khočebus h.w., Jarow w.,
Hródk *.
5. Wrótklaw * a t., Kuland
t., Sły Komorow h.w., Ja-
row h.w.

6. Sły Komorow * a t.

7. Lubin * a t.

8. Žitava t.

9. Lubin * a t.

10. Lubin * a t.

11. Lubin * a t., Žitava t.

12. Lubin * a t., Žitava t.

13. Lubin * a t.

14. Lubin * a t., Žitava t.

15. Lubin * a t., Žitava t.

16. Lubin * a t., Žitava t.

17. Lubin * a t., Žitava t.

18. Lubin * a t., Žitava t.

19. Lubin * a t., Žitava t.

20. Lubin * a t., Žitava t.

21. Lubin * a t., Žitava t.

22. Lubin * a t., Žitava t.

23. Lubin * a t., Žitava t.

24. Lubin * a t., Žitava t.

25. Lubin * a t., Žitava t.

26. Lubin * a t., Žitava t.

27. Lubin * a t., Žitava t.

28. Lubin * a t., Žitava t.

29. Lubin * a t., Žitava t.

30. Lubin * a t., Žitava t.

November.

5. Gubin, Lubnijow.
6. Bart p. Wósporka *, Las t.,
Gubin * a t.
7. Něžwacžidlo *, Radeberg *.
8. Kóštow h.w., Žicž t.
9. Wojerezy h.w., Lubin h.w.,
Jarow h.w.

10. Lubin * a t.

11. Boleszniča *, Wrótklaw h.,
a t., Stolpin, Lubin,
Rychbach h., Kóštow t.

12. Šhorielz *, Rychbach t.

13. Šhorielz *, Rychbach t.

14. Grabin * a t., Luban *.

15. Draždžaný (nowe město) t.

16. Sły Komorow a Jarow h.w.

17. Žitava, Sły Komorow *
a t., Žicž t.

18. Žitava t a t., Bisstopizy *,
Sly Komorow.

19. Žitava t a t., Bisstopizy *.

20. Žitava t a t., Žitava t.

21. Žitava t a t., Žitava t.

22. Žitava t a t., Žitava t.

23. Žitava t a t., Žitava t.

24. Žitava t a t., Žitava t.

25. Žitava t a t., Žitava t.

26. Žitava t a t., Žitava t.

27. Žitava t a t., Žitava t.

28. Žitava t a t., Žitava t.

29. Žitava t a t., Žitava t.

30. Žitava t a t., Žitava t.

Dezember.

4. Gačen t a t.
5. Něžwacžidlo*, Radeberg *.
6. Mıldras t.
7. Wrótklaw * a t., Kuland
*, Jarow h.w.
10. Nowojalz hod., Bisstopizy *,
Mužatow hod., Drjow.
11. Wrótklaw len., Džéze t.
12. Beskow *, Luboras t a t.,
Brody t., Hródk a h.w.
13. Beskow *.
14. Dobrilug t., St. Darbna.
15. Wojerezy t., Jarow h.w.,
Lubnijow hod., Trébule h.al.
17. Lubin hod., Wrótklaw hod.
18. Draždžaný (staré a nowe)
božodž., Kulow * a hod.
19. Kuland hod.
23. Halschtrow hod.
24. Damna hod.

Wuzčah je salškeho řádu, dohodný dawk nastupazeho.

Klassa:	létny dohód:	dawk:	Klassa:	létny dohód:	dawk:
1a.	přes 400—500 ml.	1 ml.	11.	přes 2200—2500 ml.	37 ml.
1.	500—600 "	2 "	12.	2500—2800 "	45 "
2.	600—700 "	3 "	13.	2800—3100 "	54 "
3.	700—800 "	4 "	14.	3100—3400 "	63 "
4.	800—950 "	6 "	15.	3400—3700 "	72 "
5.	950—1100 "	8 "	16.	3700—4000 "	82 "
6.	1100—1250 "	10 "	17.	4000—4300 "	96 "
7.	1250—1400 "	13 "	18.	4300—4800 "	112 "
8.	1400—1600 "	16 "	19.	4800—5300 "	128 "
9.	1600—1900 "	21 "	20.	5300—5800 "	144 "
10.	1900—2200 "	29 "	21.	5800—6300 "	161 "

Wjeczorne paczerje.

(Legt k temu wobraſej na stronje 22.)

Pomhaj Boh!

Tak dha sbožowni na kónzu 19. létstotka stejimy a sastupimy bórsh do 20. létstotka. Mjes wucženym je wulke praschenje, hačž ho 1. januara 1900 nowy létstotek sapocžne, abo hačž mamh hischeže i tym hačž do 1. januara 1901 čzakacž. Wyšchnoscze žu ho požleńschemu měnjenju pschisamké, a tak budžemý sastup do 20. létstotka, ičtož tu hischeže budže, hafte 1. januara 1901 kwyjecžicž. To lěto 1900 pak je požlednje dotalneho létstotetka. Pschedženafek ho ſda, ho wſchaf je tež teho dla tute lěto wušnamjenjene. Sto lét lětka wobſamkujemy. Tola je rjany dolhi pučž. Mjes Sserbami drje ani jedyn ujeje, kiz je wſchē tute lěta žobu čzinil. Tola wjazy jich je, Pschedženaf tež jeneho Sserba ſnaje, kiz je w prěnim lětžehatku hžo tu byl, kiz je pſched Franzowiam cžekal a kiz ho na nich hischeže derje dopomnjež wě. Wſchitzh pak hžm w běhu tuteho létstotetka ſ kolebti na hžwój pučž ſtupili a i wjetſcheho džela rjany pučž dokonjeli; wſchitzh hžm w nim wjèle Božeje hnady wuživali. A duž my nětko, hdyž na kónzu létstotetka stejimy, wróčo na ſapocžatku teho žameho hladam, a ho prascham, kafke je tehdý wſcho byl poła naž Sserbow, w Šakſej, na ſemi atd.

Najprjedy — a to je hörke dopomnječe — widžimy, jo běſche ſerbſka kraj tehdý wjetſchi. Pschedženaf wſchelake wžn ſnaje, kiz běchu w lěče 1801 doſpolnje ſerbſke, a nětko ho czi tam džinuji a nje-wjedža, ſchto ho nječini, hdyž pſches te žame wžn džesč a tam někomu ſerbſke „Pomhaj Boh“ prajisch. W Tucžizach, Korfymu, Demjanach, Semizach, Bjelkovach, Palowje, Linzy, Hrabovozh, Njedžichowje atd. běſche tehdý wſcho do čista ſerbſke. Džecžatka ſpěwachu tam rano hwoje: „Stan wutroba a ſpěwaj“; a wječor by macž ſ ūni ſpěwala: „Wbteže naſch, kiz by w njebjezach“. Na roli by pohonč ſa konimaj khodžo ſerbſki ſpěw janježl a mlode holzy běchu ſerbſke baſki wot nykuža a ſmija na hžwojich pſchajach ſebi powjedaſe. Šemja bě tam ſerbſka. A ſchto něk? Šerbiſka rěč je we wjèle namjeñnych wžach woněmila. W rowach ſpja Sserbjo, ale wyšče jich rowow khodža druſy, a czi njeręčza wjazy ſerbſku rěč, kiz je ho pſches lětſtvetki tam rěčala. Haj, we wſchelatich wožadach ſu w tutym lětſtvetku ſerbſke předowanja pſchestale: w Šsmilnjej, Palowje, Wobſborku a tež w někotrych pruſtich wožadach. Hdyž pſched něhdže 50 lětami Pschedženaf počza po Sserbach khodžicž, bu ſ pſchecželnoſču we wſchelatich domach namjeñnych wžow witam — a hdy by tam dženža pſchischoł, běchu wo njeho njerodžili, doſek ſerbſzh njerofymja.

Kak dha pak je w tuthych namjeñnych wžach je ſerbſke rěču talkle do ſady hicž mohlo? S džela je to wina byla, jo je ho wjèle Němzow je žužodnych wžow tam ſažydlilo, tež, ſo je do ſerbſkeho

domu pak němſki muž abo němſka žona pſchischtla, a džecži biehu němſke. Alle najvjetſchu wina ležejche na tym, ſo běchu Sserbjo ſabyli, fakt kražna wž jich macžerena rěč je, a ſo maju ſebi ju wažicž a ho jej wotrjez uježmeli. Tím bě wſho jene, hačž tak abo hinal rěča, a njevopomnichu, ſo běchu wjèle wužitka měli, hdy běchu pſchi němſkej rěči tež ſwoju ſerbſku rěč ſnali.

Tak ſu potom macžerenu rěč ſabyli.

Tola hdyž je ſerbſka rěč nečto kraju ſhubiſa, dha je ho žama wjèle bôle muviła a ſe ſebje wjèle wědomoſtného živjenja pložiſla. Hdyž ho lěto 1800 pížasche, ujeměſachu w Sserbach ani jeniceje novimy, protyki, čažopiſha. Schtož Sserbjo na čiſtežaných knihach mějachu, běchu biblije, ſpěwářské a někotre předacíke a modleſtke ſuihi. W franzowiskej wójnje ujsta prěnja ſerbſka nowina: „Sserbiſki kurí“ mjenowana. Doſek ſak ta žama pſchecživo Napoleonej pížasche, bu wot Napoleona ſakajana, a hafte 30 lét poſdijichu počzachu ſažo Šerbiſke Novimy wudawacž. A nětko móžech ſoždy tydžen ſwoju ſerbiſku Novinu čjitač, kotaž czi ſe wſchēho ſwěta wſchē wažne podawki poſkicži. Echo runja maſch ſ čažopipu „Pomhaj Boh“ rjane natwarjenje, rjeſiſche, hačž w žanym němſkim čažopipu nadeňdžech. Wo mižionistwie czi powieda „Mižionifki Požol“, a knihowne towarzſtwu wobſtara cže ſ nabožnymi pížmami a Macžiza ſerbiſka ſe ſabavajazmi a powuežazmi. Woprawdze ſerbiſko móžea ſebi nečto wjedžicž na ſwoje pížmowſtvo. Pschedžo telko pížacž a čiſtežecž — a pſchi tym žaneje wjſchisheje ſerbiſkeje ſchule ujeměž — to njeje ničžo lohke. Teho dla tež wſchitzh wukrajni wutzeni, kotsiž wužených ſerbiſow pížnu dželawoſcz ſnaja, jich čjeſeža. Alle tež ſerbiſo dyrbjeli ſo žamych a ſwoju rěč a hwoje ſerbiſke knihy bôle w čeſeži měž a ſo wožebje ſa to staracž, ſo by i jich darami „Šerbiſki dom“ w Budyschinje bórsh dotwarjeny tu ſtał jako ſwědět teho, ſo ſu ſerbiſio nowu luboſcz ſ macžerenej rěči nabuſli. ſerbiſo ſu ſe starých čažov ſem darnimi ludžo byli. Pschedženaf je husto ſkyſhal, ſo ſu ſerbiſio wulke wotkaſanja čzinili, jedyn ſa mižionistwo, druhi ſa wježni khudobu, tſecži ſa někajſi dobrý wuſtan. To je čjeſež duſhniſe. Alle runje tón žamý dobrý a Bohu ſpodobny ſkutk je, hdyž ſchto nečto ſa Macžicžny dom wotkaſa. Tutón dom dže ſo njeruna druhim něchžanym domam, ale je tón dom, w kotorymž ſo ſerbiſke dobre ſu božiň ſte, ſaž tež ſchulſke knihy čiſteža a roſſchérjeja. Sa to je tón dom ſažoženy, to je jeho narwdaſk.

Kak ſrudnje by tola bylo, hdy běchu naſhje ſerbiſke ſchulſke džecži ſerbiſkeje čjitanki ujeměle, ſ kotrejeh ſauvuſku w bibliji a ſpěwářskich čjitač. A ſchto dha ſerbiſku čjitanku čiſteži? Macžiza

Sserbska w Maczicznym domje. A tak frudnje by bylo, hdyn bychku našche ſerbske ſchulſke džeczji žanyh ſerbskich bibliſtich ſtarwiſnom njeměle, i kotrzychž ſo jím puež do biblje wotewri. A ſchtó tute ſtarwiſny cžiſtcež? Sažo Macziza Sſerbska w Maczicznym domje.

A hdynž mamy ſerbskich pižaczelow, kotsiž ſerbski lud i dobrymi pižmani ſastaraju, a jón i mimi we wérje do Boha, w ſzwérnoſczi pſcheczjivo krajej a we wýchech dobrých křeſteñianſtich počinach ſdžerzečz pntaju, dha mamy ſo ſa to na přenim měſeče Maczizy ſſerbské džakowac̄. Wona je ſerbsku rēčnižu a ſklowník a druhé wědomostne knihi cžiſtcežala, i kotrzychž ſu mlodži ſſerbsko wukli a wukli, ſo ſu potom ſhami derje ſerbski rēčec̄ a pižac̄ nauvukli. Pichetož ničo wuſtnež a potom ſerbski pižac̄ chzyc̄, to njeby ſchlo.

S teho wjchego widžiſh, luby ſerbski ludo, tak wažny dom Macziczný dom je. Duž pak njewuſtaſwaj, ſa njón wotewrjenu rufu mēč. Hdynž ſo ſa 100 lét jašo wo ſſerbach pižche, dha chzyl Bbh dačz, ſo by ſo wo nich pižac̄ moħlo jaſo wo tajtich, kotsiž ſu ſwoju narodnu maczernu rēč cžeczili a na nju tež wopory wažili.

Nětko pak hladajmy na druhe wobſtejnoscze, fotrež pſched 100 létami w ſſerbach knježachu.

Bur běſche robočan. Wón dželaſche ſwoju rolu a mjenowasche ſo knjes ſwojeho ſubla, ale rycerſtubleč, pod kotrehož ſkluscheſche, měſeſche pramo, jeho czeledž a jeho konje na wěſty čaſh na ſwoje pola ſebi žadac̄, hdjež mějachu rycerſtublerjowu rolu dželac̄ — a to darmo. Wſchelazj burjo mějachu džen wote dnja ſwoje konje na rycerſtuble, a ſo njeby jich rola njewobdželana wostała, džeržachu ſebi ſa ſwoje ſublo woły. Džiwačz ſo njemužem, ſo tehdyn žane wjeſeče njebe, bur byc̄, a ſo je někotryžkuli bur wostajiwski wſchego ſe ſwojeho ſubla cžekyl, ſo by w zuſbie někajkeje ſkluzbý hlađal. To je nětko, džak budž Bohu, tola wjele lepje. A renta, kži ſa wotwiaſanje ſpomnjeneje roboty na ſublach ležesche, je nětko tež ſpadnyla.

Tež ſa czeledž je nětko wjele lepje. Hdyn by dženſza hoſpoſa tu jědž na blido pſchinježla, kaiſuž ſu ju pſched ſto létami rano a pſchipoldnju a wječor doſtaſali, dha bychku jej czeledni wěſeſe naſajtra wſchitzky roſczekali, a bychku měnili, ſo ani kuf teje jědže jím po ſchiji dele ſchlo njeby. A tola ſu tehdyn ſpotojom byli a ſu hiſtcež wjazh dželac̄ dyrbjeli hac̄ nětko. Sa reje a piwnie blido wſchaf wiele čaſha wysche wostało njeje. ſſwiatykh dnjow běſche wſchaf tójschto wjazh, a njedželu tež žadyn hoſpodar ſwojich ludži na dželo honil njeby, tajkeho hoſpodarja bychku tehdyn ſa pohana měli. Ale dželac̄ je czeledž wjazh hodžin dyrbjala, a wo ſhwaczinje tehdyn tež ničo namakac̄ njebe. Wſchaf dželo běſche

tež tójschto cžezſche. Nětko many ſa wſchaf wjele lepſche graty hac̄ priedy. Wſchelake džela dženſniſchi džen ſhamo wot ſo džea, tehdyn pak mějeſeſe czeledni ſwoje možy bōle napinačz, ſo by ſchtó dokonjal. Drjewjane běchu bromy, drjewjamy pluh, a jenož radliza bě ſe želesa, maſchinu ſa ſykanje rēſanje, měbzenje, wěče atd. njebečhu. Wſchaf mějeſeſe luba ruka dokonjec̄. Hdynž teho dla czeledni dženſza na wjele džela ſkorža a, hdynž nětaſ ſo hodži, do města cžeknu, ſo bychku tam knijesa a knjeni poſrali, dha njeh ſo Bohu džakuja, ſo ſo jím njeje 100 lét priedy dal narodžic̄, a njeh ſu ſpotojom.

Narostlo pſched 100 létami i molom to njeje, ſchtó dženſza. Burjo mějachu tójschto ſerkow, dokež hiſtcež wuhlo njeryjachu, tež njemějachu telko ſkotu. Woni džě njebychku wiedželi, hdjež mloko a butru wotbyc̄. Duž njebuchu pola doſež hnojene. Te bróžne, fotrež ſu pſched 100 létami twarili, ſu nětko lědom ſa fólnje wulſe doſež. A te hródze, kži ſu pſched 100 létami wulſe doſež byle, ſebi nětko žadyn bur wjazh ſwojim hoſžom poſkaſac̄ ſwěril njeby.

S jenym ſlowom: Ma kraju je wſchudžom w ſařdženym lěftotetku jara do předka ſchlo. A tež w druhim naſtupanju mōžem ſe ſchlo. A tež w druhim ſcholu ſe ſchlo. Hdyn by ſo tehdyn ſomu dwór wotpalil, dha by proſcher hotowy byl. Žně bychku prječ byle, ſnanou tež ſkót, wſchon grat a wſcha nadoba. Twarjenja bychku ſroſwalane ležale. A ſe žaneje kaſſy njeby ani pjenježka doſtał. Jenož ſchož bychku ſužodža nawdali, to by měl. Duž bychku wſchaf tež ſ wjetſcha teho, kži by woheń ſarinoval, na koležu ſamali abo na ſchibjenzu wobwěſli; i cžehož je tež pſchitſchlo, ſo by, hac̄ runjež tehdyn jedyn dwór na druhim wifasche a bě wſchaf ſe ſkotu ſtrute, pořečko hdjež woheń naſtał. Nětko je to lepje. Wopalna kaſſa ſaruna ſchodu na twarjenjach, a mobiliarne ſawěſeſenje wſchaf druhu naſtu ſchodu. Tak wotpaſent dženſniſchi džen ſa wſchaf pſchichod wotkudžen njeje. A dale, ſchtó by woheń pſched 100 létami ſchodus na domach, to by džiwinia ſchodus na polach načiniła. Tehdyn dokež běſche wſchudžom wjele ſerčiny, ſo ſe ſornami wſchaf mjeſtveſe, a jelenje njebychku ničo žadne byle. Duž by bur husto do žnijow ſwoje žito wot džiwinu ſe ſawalane widžał, tak ſo by lědom hōdno bylo, je ſky. A ſchtó bychku ſorni pſchepuſchejile, to bychku džiwinje ſkayle. Běda pak temu burej, kži by chzyl ſam ſorničku ſatſelic̄. A ſchodus jemu nictó ſarunał njeby. Nětko našche žita roſtu a nictó je njeſkaſ, khiba ſo wróble na bliſkim polu ſebi do pſchenzy abo ſečmjenja ſalečza. A hdjež ſnanou tola pſchi leſach ſornička něſhto ſatepta, tam doſtanje bur ſchodus po prawdze ſarunanu. Wſchaf je tola wo wjele lepje hac̄ priedy.

A nětko stup ſo minu khwilku do domu. Hdyž džowka nětko rano stanje, tykne něčto walcžka do khachli, schtrychňuje ſe schwabležku wo ſezenu a woheu w khachlach praskoze. Na to něčto wuhla horje, a džowka móže wot khachli hicž. Psched ſto létami běše ta wěz hinaſha. S kamuſhkom a worzlam mějſeſche ſlepac̄, hacž by ſchtric̄ka wulecžila. Tu býchu ſe ſchwampom ſvjili a ſ pomožu ſchwablouje mitki woheu ſhotowali. To husto dolho trajeſche, a několra džowka by ſebi ſi kamuſhkom do porsta prafšla. Wieczor tež njebych u vjanej wobžwetlonej iſtwje ſedzec̄ móhli, ale kuc̄lo na kamjeni poſožili a jo ſapalili a to by iſtu hrelo a jej ſhwělo dawało a kur by ſi rozu, kiz wýſche wohenja ležesche, wuftup pytał.

Tajſich ſchulow, kafež nětko mam, tehdh tež njeſejachu. Hdy by ſo tehdh nan ſwoju žonu praschal: „Hdže dha bychmoj ſwojemu hólečkej do ſchule hicž dali?“ dha by wona wotmolwila: „Pak Měkneč wumjenkarieji w naſhei wý, abo Hejtmaneč krawzej w ſuſhodnej wý. Kaž ty chzeſh. Wſchudžom ma na džen ſroſhik ſoubu pſchinjefc̄. Wuc̄zených wuc̄zerjow wſchaf na wýach njebe. Duž ſtarci ludžo abo ſchtóž bě hewak něčto ſa mlode ſtě ſauvinkyl, ſchulu džeržec̄ poc̄zachu, wěſo w ſwojej malej iſtwic̄zy. Schtóž by ſwoje džec̄i ſi tajfemu wuc̄erjej klac̄ chžyl, by to mohl, ſchtóž to njeby chžyl, tón to njeby trjebal. Sa te džec̄i, kiz ſo wuknjeſu bôle boja hacž pulvera, běſche tehdh po tajkim ſloty čaž. Pſchi tym pak dyrbí ſo pſchidac̄, ſo ſu pilne džec̄i pola tuthch wuc̄erjow čitac̄, piſac̄, licžic̄ a woſebeſe bibliſte ſtaſiſtji a jepruchi jara derje na vule a ſu poſdžiſcho ſwoje měſto jara derje wupjelniče. Woſebeſe pak ſu ſwoju mac̄eriu rěž lubo měč njeſpeſteſtale. Nětko je w kódej wjetſchej wý dobra ſchula, a tež najſlabiſche džec̄o ſo ſi niſnej wědomnoſc̄u ſa živjenje wuhotuje.

A nětko hladaj na živjenje tehdomuſiſcheho čaža. Hdyž je nětko ſchtó wotroſl a jeho býchu ſo prascheli, hacž je Draždām widžekl, a wón by wotmolwil: ně, dha ſo njebychu dodžiwač̄ móhli. Tehdh pak běſche jich mało, kotſiž ſu Draždām wohladali, kiba ſo býchu někomu Draždām na tajke waſchnje poſaſali, ſo býchu jeho ſa wuſchi pſchimyli a jeho wuſbchimyli a pſchi tym prajili: Ža chžych cži jenož Draždām poſaſac̄. Kóždy wſchaf, kiz chžysche tehdh zuſu kraj wohladac̄, dyrbjeſche ſam na ſwojimaj nohomaj daloke pučeze pſhemeric̄, a to njebe ſa kódeho. Nětko naſ cžah na želesníz ſa něčto hodžin ſchtó wě hdže dowjesh, ſchtóž ma jenož pjenjeh ſa tajke pučežowanje. Něčto dobre wſchaf tamy čaž tež mějſeſche. Ludžo býchu bôle w ſwojim narodnym kraju, w ſwojim pſchec̄zelſtvoje woftali a tu ſo ſi cžesču živili a ſo wſcheho njeobrero ſlutka hladali, dokelž tola njechachu hacž do ſmjerze haňbu pſched ſwojimi ſnatymi nožec̄.

Nětko je to hinaſ. „Ssym ſchtó njeodore cžiniſ“, myſli něčtožuli, „dha wottſchažu prách wot ſvojich črijow, ſhnu ſo do čaha a ſa hodžinu ſym mjes ludžimi, kotſiž nicžo wot mojej haňbie njevježda, a mjes nimi ſym zýk muž.“ Tola njech je na tym doſež.

Zenož to njech je pſchijpomujene: Kſchec̄zijanska wéra, hdyž wſchaf běſche tež tehdh hanjerjow a ſazpiwarjow doſež, běſche w ludžoch klobſho ſakorjeſjenia, hacž je to nětko w mlódschich ludžoch naſcheho čaža. Hdy býchmy my nětko ſe wſchěmi nowymi wunamakanjenjeni wěru ſi lěta 1800 měli, dha býchmy ſo ſbožovných mjenowac̄ móhli. Dokelž pak ta wſchudžom ſpadowac̄ pōčnje, njemóžem ſo noweho lětſtoteta ſtupic̄ bjes — staroſežom.

Wječzorne pac̄erie.

(Hladaj wobras na ſtruje 19.)

Sswětly džen ſaſ wopuſchčza,
Jefuſ ſam ſi nam pſchihadžuje;
Cžmowa nôz ſo pſchibliža,
Jefuſ Khrystuſ roſhwetluje.
Cželny mér ſei cželo žada,
Duſcha na Jefuſa hlaſa.

Hwěſdy kžejja na njebju:
Khrystej moja luboſež kžejje;
Semja nôz ma ſympaſchu,
Jefuſ moju duſchu ſhreje.
W wyſkoſežach měhaz thodži,
Na ſemi mje Jefuſ wodži.

Duſcha, duſcha, njeboj ſo,
Jefuſ Khrystuſ je cži ſi ſtroni,
Boži janđel pſches njeho
Wſchitke ſtrachi wot naſ honi.
Do Jefuſa w twjerdej wérje
Budu ſpac̄ w Božim mérje.

† ſaračka ſmischowa w Hodžiju.

Roſhlađ w ſwěc̄je.

Sswětne ſtaſiſtji ſu ſo ſi knihemi pſchirunale. Tuto pſchirunanje trjechi, jeno ſo ſo tuta kniha, kaž to hewak je, wot ludži njeſiſche, ale wot Boha ſameho. Pſchetož člowjekow činjenje a woftajenje, wſchěch ludow podeňzenja, a ſchtóž hewak ſwětne ſtaſiſtji wuc̄zinja, to wſchho wodži Bóh w njebežach, wo kotrymž budže hacž do ſonza wſchěch čažow to placžic̄, ſchtóž pſalmiſta ſpěva: „Tón řeſe pohlada ſi njebež

a widzi wschitkich ludzi dżeczi. Se żwojeho wobstajneho stola hłada won na wschitkich, kóziz na semi bydla. Teho runja shotuje won jich wutrobu a kędzbuje na wschitke jich skutki." (Ps. 33, 13—15). Też najmóżniści seniści król njech żebi njepomyżli, so by żo na teho mesto żydnył, kiz s' njebjież wschitkich ludzi wodži. Napoleon je to w żwojej wulkej hor dojeżci cjinież chył, ale won bu hač do procha pojazem.

Bóh je też w minijentym lecze po żwojej dobrej radze a woli ludzi wodži.

dyschinje f. Sarjeńk sapokaſany. Pschejemy nowej wožadze, so by była winiza, kiz by żo njebjesku sahrodnikej lubila. Nowy Macziczyñ dom bu po preñscej położy dotwarzem a bu wulkotna a droha knihownia se stareho domu do nowego pschenjekena a tam wot naszeho njesprózniwego wotczinza kijesa Fiedlera sarjadowana; tak so je netko bôle wschem tym, kiz chzedża żebi s' njeje knihi pożęzic, pschistupna. Teho runja je w nowym domie „herbſki mniej”, kiz bě w żwojim časzu w Draždżanach powschitkowne pschipoñnacze uamakał. Loni našteo poczęscji neschto

Kral Albert pije na swoje żwojich kameradow se schleswig-holsteinskeje wójny.

Schtož herbſki kraj nastupa, dha wobzarujemy, so je jažo haložka se ichtoma herbſkich wožadow żo wotlemila, kiz je żo wot spoczątka na nim jelenila, mjenniżż Ssmilnjansta wožada. Tamne farke městno bu s' Němzom wožadżene a na kletzy Ssmilnjauskeje zyrkweje, hózej žu w tutym lětstotetku s' wulkim żohnowaniem ff. Räda, Palman a na požledku Ssykora skutkowali, je herbſka rēcz woněmila. Sa to pak je nowa herbſka zyrkej w Khwaczizach nastala a bu ta żama požwieczena a do tuteje wožady jako prěni farar dotalny diakonus pschi Michalskej zyrki w Bu-

herbſkich schulow, Nježwacžidlišku, Radivorsku, Nožlowšku a Hufcžansku. f. minister se Seydewisz, pschewoždanym wot f. tajneho radziecza Kotle, se żwojim wopytom. Pschi tym da żebi f. tajny radzieczel wot herbſkich dżeczi schyručhi a artille herbſki prajęż. S' teho s' nowa widžimy, so je schulskej wychnosći w Draždżanach na tym lezane, so herbſke dżeczi nabožinu wuknu s' pomožu maczecneje rēče, so by jim do wutroby schla a niz s' jenym wuchom nuts a s' drugim won. To żebi wschał też sakſki ſakon žada. Duž budž wychokimaj kniesomaj też na tym městnie wu-

trobny džak prajem. Nasch horzolubowani kral Albert je žadny jubilej doczakal. W našemž 1849 běsche jako leutnant se sakskim wójskom do Schleswiga czaňný na wójnu a běsche 13. aprile 1849 w přenje bitvye pobyl a w njej wulku khroblosez wopokašal. Někto bě wot teho čaňha řem ho 50 let minylo. Duž ſo něchto veteranow, kiz běchu tehdy ſobu na wójnu czaňnili byli, pſched krala ſeňdže, ſo bychu jemu ſbože pſcheli. To běsche ſa krala džen hnuiazeho dopomnječa, hdyž wón, někto we wjele bitvach měřn dobýčeř, na ſwoju přenju bitvu vróčho hladasche. Boh ſdžerž nam naſchego rycerſkeho krala hſcheze dolhe létal!

Dokelž je ſo ſakſte ludſtwo powjetſchiło, bu tež ſ kóždym létom wjazj wojakow. Wſchitzh běchu do jencho jenického armeekorpsa ſiednočeni. To tajſe woftac̄ ujemozesche. Duž ſtaj někto diwaj armeekorpsaj uſtaſoi. Komandoraj ſtaj pryz Žurij a general ſ Treiſchke. Prěni króč měřachmy w Sserbach hejmske wólby po nowym wólbnym ſalonju. Wuswoleny bu dotalny ſapóžlanz knies Kocka-Liſka ſ Khróſcži.

S němlecho hězorſtwa ujeje něčo wožebiteho ſpomnic̄. Wot wjichnoſeze bu namjet ſtajemy, ſo by ſo kanal (wodowa droha) wurył, po kotrymž bychu lódze ſ wjeczornych krajinow překl pſches Brusku hac̄ ſ Pôlskej jěſdžic̄ móhle. Kanal budžiſche hětřo drohi był, duž jón pruski ſejm wotpokaſa. Čzi ſami ſaſtojiž, kotiž běchu pſchecžiwo kanalej hložowali, dyrbjachu teho dla ſwoje ſaſtojiſtwo ſložic̄. W Bruskej běsche tehole kanala dla w nowinach wulka bitva. Někto pak je ſo wſcho bôle ſažo lehmylo.

Hdyž běsche w lécze 1898 Bismarck wumrjel, dha je 6. febr. 1899 jeho naſlědnik hrabja Capriwi ſa ním ſchol. Capriwi běsche jara mudry a wobdarjeny a tež ponížný človjek. Wón je ſwojeho čežekého ſaſtojiſtwa ſe wſchej hwerneſežu hlaďal, hac̄ je po 4 létach, w lécze 1894, ſažo ſloži, dokelž wſchitſkim ſ woli bycz němōžesche. Sſnano w pſchichodnym čaňhu jeho ſaſlužby bôle do ſjawnosće ſtupja.

Rakuſla ma ſwoje staré bohoſče: wojowanje wo rěčne prawa mjes ſlovjanſkim a němſkim narodom. Tu a tam ſu puki padače, wjele tinity je ſo pſchepiſalo, ale wojowanje dale dže. So wſchaf ſſlowjenjo po kruchach pſchezo wjazj dozpija, njeleži na tym, ſo by jich wjichnoſež podpjerala, ale na tym, ſo je w Rakuſkej 19 milijonow ſſlowjanow a jenož 8 milijonow Němzow, a ſo licžba ſſlowjanow roſeže, mjes tym ſo licžba Němzow wotebjera. Wěſče pak čaň pſchindže, hdyž tutaj narodaj, wobaj jenak wobdarjenaj a ſdželanaj, ſo ſnjeſetaj a w luboſeži w hromadže bydlitaj a jedyn druhého prawa pſchij pónjawa.

Franzowſla měřesche wulke staroſče, kaf ſtraſchna wěž ſe ſaſudženym Dreyfusom wuběhnje. Běchu tuteho wojerſkeho hejtmana ſaſudžili ſ jaſtu na čaň

živjenja, dokelž jeho winowachu, ſo je wojerſke poſtaſtwa na němſtu wjichnoſež pſcheradžil. Někto pak je ſo dopokaſalo, ſo wón to cžinił njeje. Tola pak ſu jeho ſažo, dokelž měřesche wjele ujepſchecželov mjes wjichimi wjichkami, ſ jaſtu na 10 lét ſaſudžili; ale presidenta je wbohoho Dreyfusa wobhnadžil. Hervak ſo w Franzowſkej wſcho na wulku wuftajenzu w lécze 1900 wježeli. Wulfotne pſchihoty ſo na nju cžinja a w njej budže wjele noweho a wulfotneho widžec̄. Wě ſo wſchaf wěſte njeje, hac̄ ſo ſkonečnje tež zyla wěž poradži. Wudyri-ſi wójna abo pſchindže-ſi khoroſež do ludži, potom ſebi něchtó wjazj na wuftajenzu njemýžli.

W Portugalskej je najstraſchniſcha khoroſež, kiz hwt ſnaje, wudyrila, mjenujy „mór“. Někdy pokutny džen ſo pola naſ ſ woltarja prož: „Swarnuj naſ pſched mórom a drohotu!“ Naschi wótčovo ſu wježeli, cžeho dla ſu tutu prěſtwu do ſwojich modlitwov pſchijeli. Mór je ſo pſched lěſtvetkami w naſchim kraju huſčiſho poſkaſal, a hdyž by pſchischoł, tam by na pol wotemrjete wžy ſanovſtajil. Wjele wžow je bylo, hdyž ſu wſchitzh na njón wumrjeli. Pſchi tym je na mór ſhoriſenj člownej ſ wjetſcha ja džen hžo morw. Někto wſchaf je ſo hředk wunamakal, kiz ſo „mórowy ſerum“ mjenuje a pſchecžiwo tutej khoroſeži naſložuje. Ale hac̄ dotal wěſte njeje, hac̄ hředk wjele pomha. Nadžiamy ſo, ſo mór dale wokoło ſo hrabac̄ njebudže a w Portugalskej ſažo wuhaſnje; tola wježec̄ to něchtó němōže. A hdyž my někto na Indži hladamh a widžimy, ſo nihdyje wjazj žancje bohabujoſeze njeje ani požluſchnoſeze pola mlodych a starých, dha wſchaf ſo něčo němōžne bycz njeſda, ſo Boh hžo ſa prutom pſchima, ſ kotrymž chze člowníce džecži powucžiež a je na lěpſche pueze pſchewiſež. **Zendželska** ſo hotuje Transvaalſku w Africž ſ wójnu domachytač. Transvaalſky ſu potomniž hollandskich wuzjahowarjow. Čzi ſami běchu ſo pſched lěſtvetkami w poloujſce Africž ſaſydlili a pocžachu tam pola dželac̄ a ſtöt plahowac̄. Pſchecžimo wbohim čoronym ſu woni jara hrubje ſaſhadželi a ſ tych čaňhov ma jich mjeno hſcheze dženža hubjeny ſyñk. Tola pak ſu ſo polepſchili a někto ma tutón lud dobru khwalbu. Pſched něhdyž 20 létami ſu w tym kraju ſlotu namakali a w požleňſchim čaňhu je ſo poſkaſal, ſo ſu tute podkopti wopravdže na ſlotu bohate. Teho dla chze Zendželska Transvaalſti kraj do ſwoje mož měč a ſo někto na wójnu hotuje. Kak ta wójna wupadnje něchtó njeve. Někotſi měřia, ſo Transvaalſky burjo Zendželčanam napſchecžiwo wobſtač móz niebudžeja, druž ſažo, ſo ſo Zendželčanam hubjenje pónáže. Schlobžilo Zendželčanam něčo njeby, hdy bychu město wotčakancho ſlotu do ſaka, na khribjet puki doſtali.

W Ruslej je ſo hězorej město wotčakaneho ſyňka tſeča džowcžicža narodžila. Wó wójnie w Ruskej

niczo wjedzecz njechadja, kaž w Zindzelskej. Duż tam ludowe sboże dale pschibera. Rjana be ta powjesz, so w Ruskej netko wjazyj półskiej ręzi napschezitwo njestupaju. Recz wschał też žanemu ludej wot Boha ja to data njeje, so by druhı lud pschischoł a ju kužodnemu ludej brał a ju podtłuczował.

W Czornohórskej žu kwaž kwyjeczili. Prhnz Danilo i Czornohórskeje je ho s prynzezu Juttu i Mecklemburgskeje wożenil. Mecklemburgska wjerchowſta kwojba je jemiczka wjerchowſta kwojba kłowianſkeho rodu w nemskim khezorstwie.

Mecklemburgszy wójwodojo žu mijenijzy potomniży něhduscheho Mecklemburgskeho wjercha Pschibi-

Prinz Danilo i Czornohórskeje a jeho mandželska Jutta i Mecklenburgskeje.

ßlawa, kotryž bu wot Hendricha Wulkeho pschewinjem ale na wjerchowskim stole wostajemy. Nadžiomunje budže ho jej w Czornohórskej lubiež.

W Hollandſkej žu wulti sjeſd dla ſdzerzenja mera a wothonrjenja wojskow meli. Tam je ho jara wjely reczało a pižalo. Wuziniło pak ho nimale ničzo njeje. Tola paſ tam tež i najmijensha i žantym swadam pschischoł njeje, fiz mohle nowu wójnu sawinowacż. Wotmyſlenja tuteje konferenzy bęchu wschak rjane, ale kaž dołho budže na ſemi ſyra i leczom a dzen i nozu wojonowacż, tak dołho tež ludy njeſchęſtanu jedyn i druhim wojonowacż. Węzny mér hakle ic wostajemy — Božemu ludej w ſbóznej węznoſczi.

To by to najwaznische bylo s lata 1899. Hdyž budże ho roſħlad wo ſwēzje s lata 1900 pižacż, potom ſtejimy na proſy durjow do nowego ſetſtetka. Bóh, fiz je dotal pomhal — tež w nowym leſtoteleku tón wostanje, fiz ham pomha.

Sarunanie.

I.

"To besche čoply dzen. Ľedma mózachmy dyhacz. Taſka horzota nad dženžinskim dnjom ležesche. Schto drje tu pschi morju tajku čoplotu pomni". Tole reczesche młody rybał a płatasche swoje kwyce, kotrež bęchu pschi poſłednim rybylojenju trochu eżepile. Jego mandželska pschi nim hędzo jemu pomhoshe a pschi swojim dżele na swojeju khyńkow, džesçow wot 5—7 lét, kędżowaſche. "Bóh dał" rjelny mandželska, „so po tutej tužnoſe njeby hrimanje ſe kylnym wětrom pschischoł. Mórkse ptaczki bęchu dženža wſchē njemerne a hroſne wjedro wſchęſza". — "Ja ho tež" ſmerowasche ju mandželski, "teho boju". "Nam wschał ho niezo ſtač njezdę. Pschi wětrje domach wostanu a na rybylojenje njejedu; ale Bóh chzył ſwarnowacż wſchē lódźe, fiz žu na puczu. Haj, poſladaſ k wjeczoru. Widzisj scheru ſmuhu na wjeczornym njebu? Kaf ruciže roſče. Ta nam kylny wichor pschinjeſe. Tola netko je wjecior nastal. Wój i džesçomaj do domu, ſamki durje twjerdze a my chzemū ſ měru hicž."

Bóh be w malym domje pschi mórkse wſchē Sadniży wſcho czicho. Mórkse žolny walachu ſo ſ pěkoiſtnemu brjohoj a ſo ſaſo wot njeho woſrazowacju a pschi tym kwoj ſchumijozy ſpěw ſynečacju. Młodemu rybački — Bartrom be jeho mieno — ſo derje ſpasche a teho runja jeho malej kwojbyje.

Tola na dobo pocza wětr do durjow ſtorkacż. Woſna ſchęcerzachu, psches durje wětr kwiſdaſche. Wubudzeny psches hrimot a ropot rybał ſtaže a pocza: "Pschi tymle wětrje by hręch był, ſpanja hladacż. Hdyż je žana lódź w bliſkoſezi naſchego brjoha, ta wěſze pucž ſhubi a ſo na ſkalach roſraſy. Duż chzu hotowy bycz, hdyż ſo moja pomoz žada". Pschi tym ſo ſwobleka a ſo ſa blido kwyce, ſi wotkal mūžesche dyž a dyž i malym woſnjeſchkom won na morjo poſladač. Hodyzina po hodzinje ſo miny. Wětr ſchumjeſche pschego ſ wjetſchej mozu. Duż besche w nozy woſkolo 2 hodz., ſo ſabłyſka. Bartrom ſtoczi ſi woſku. "Haj, to njebeſche blyſt ſi njebeſz", ſi kwoj ſchumjeſche rjelny, "to besche kwtelosz ſi raketh, kotrež besche lódź wuſciela, fiz besche we wódnej nufy. Tu budže naſcha pomoz trjebanu." Ľedom besche wureczęſ, ſaſo krejcerwena raketa ſi njebu ſlečza a na to jena po druhej. Tu njebe žane dwelowanije. Lódź be pak na pěſt, pak na ſkali ſajela, a wſchém lódźnikam hroſesche ſmierz ſi żolmach. Raketh pak wjeſnych na pomoz woſaku.

Rybak woblecze ho swoju mótsku drastu a da swojej mandzelskej ruku: „Budź w bożemje, bratowska luboścź mje na pomož wola. Za hižo sbožownje saho pičinđu, wschako přeni krćez na pomož do rošlobje- neho morja nječedu. Rjewrōežu ho pak, dha je Boh twój schit, a wocžehn naju synow sa dobreju hōdneju čłowjekow.”

Mandzelska džeržesche jeho ruku a nječasche ju puščežic̄. Wotmolwic̄ nicžo njemožesche. Wona wjedžesche, so by njeprawje bylo, swojego mandzel- skeho wot skutka kschecžijanskeje pomož wotdžeržec̄, a so by tež jejna pristwa podarmo byla. Hdnyž pak mandzelski se jstwy džesche, dha wona sa nim hladajo pschi ſebi rjekn: „Mi je dženža tak, kaž bych swojego mandzelskeho požledni krćez widžala byla. Boh džypl ho kmilic̄!”

Hdnyž běsche Bartromi se swojego domętska wustupiš, tež druh rybalko je swojich domow kchwatachu a na 20 muži ho ſendže. Pschi brjoſh do tñjoch čolomow ho ſeſydaču a nětko w Božim mjenje do předka wbohej, hižo nimale ſlemjenej lđđi na pomož! To bě čežke dželo. Wetr dјesche, žolm ho psches čolm walachu, tak so ho njebojaſni pomožniſh ſhu- bjeni ſdachu. Tola do předka! pola nich rekaſche, a kiniertna bojoſež njeměſeſche žaneho měſtua w nich. Nětko ſu bliško pschi lđđi. Ta ſama na ſkale leži a ho na nje do předka a do ſady koleba; wjetſcheho ſtorka jenož je trjeba, dha leži ſlemjena, a wſchitzy bychu ſhubjeni byli. ſsu hižo wſchitzu k ſmjerčzi hotowi. Nětko pak, hdnyž njebojaſniſh rybalkow w tñjoch čolmach ho bližičž widža, ſbeha ho ſaſo w nich nadžija: „Dha tola jaſo swojich džecži ſłowa ſlyſhimi, dha tola tu w ſymnich čolmach ho wu- dyhac̄ njeřriebam.”

Přeni čolm, fiž k lđđi ſtoreži, je Bartromowij a wón ſam w nim ſteji a ma ſylm powjas w ružy, so by jón k lđđi pschičiſhyl. Runje powjas wu- ežiſhny, dha žolma na čolm ho wali a jeho ſhrab- nywſchi do hľubiny ſežehnje. Wón ſaſchitny — a jeho ert bě něm. Žemu pomož pschiňeſež, bě nje- možno. Wón bě jako wopor bratrowskej luboſeže ſažni ſmjerč ūamakal.

Wſchitzu lđđiſhny ho tehdy ſbožownje wutho- wachu, tola ſedom běchu na brjoh, bu jich lđđi wot žolmon wózrjeta. Bartromowe čežlo morjo na 10. džen na brjoh wuežiſhny a pod wulkim žałoszeženjom bu wone naſajtra ſhowane.

II.

Leta běchu ho minyše. Bartromowaj ſynaj běſchtaj nimale wotroſlaj. Młodschi běsche domach ſawostaſ a po nanowym waſchnju na rhybilojenje ſi nanowym čolmom jěſdžesche. Starſci pak, Erich po mjenje, bu, dokaž w ſchuli derje wutnjesche, na ſchulu daty, a po něčto ſtach namakam jeho we

wulkim měſežu ſczecžinje na měſtečanskej banzy w derje placzenej ſlužbie. Wón běsche tam poſkładnik a měſeſche ſaiſu pod ſobu, a jeho knieſtvo jemu tak wſcho ſamóženje doméri. Młodemu Erichu ho w tutym wulkim měſežu derje džesche. Běsche tola wiđzany muž, měſeſche dobre dothody a tež na wobſtaru macz mōžesche tu a tam něſhto wot ſwojeje mdyh pôbħlač.

Tola ſh duch je leſežiſh ſpytowaſ. „Dženža wjecžor chzemoj do „liſčecžeho hrodu“ hiž na hracze“, tak ras dobrn pscheſzel njeđelu ranu k njemu rjelny, a chzyc̄ ſe jeho mjes vjeſolych towařichow doveſež. „Liſčecži hrod“ běsche korcžma, fiž trochu ſwonka měſta ležesche, hdžej ſo bohacži mloženzojo na hracze ſthadžowachu. Njeđelu dopoldnia bychu ſo ſa blido ſežydale a khart plazac̄ poželi, a hacž do hľubokeje nož bychu pschi ſwojim ſrudnym ſabawjenju ſežydi. Młoduy Bartromi běsche hacž dotal ſo nje- prawych wjeſzelow ſdaloval. Duž tež dženža ſo ſarietny a prajesche: „Sso hiſceže niždy khartow dôtkny njeſtym. Duž dženža tež njebuďu. W nich ſvože njeleži.“

„Ty njerohymich to. Eſhy požledni krćez 1000 hrivnow dobył, a to je hižo druhí krćez tajti dobyt. Njeje dha to ſbože? To móže tež tebi ſo načahnyč.“

„Ač ſchto, twój nan je namaj ſynomaj wot ſpočatka khartu čertowu bibliu mjenowal, fiž na ludži wiažy njeſboža pschiňeſe, hacž ſchto druhe. Duž ſo khartow woſtaju.“

„Ač ſchto, twój nan je to ręčał, dokaž běſche ty hiſceže maty. Tehdy je cže tež ſi wódnym mižom ſcheril a ſe wſchelatimi druhimi baſkami. Nětko pak ſo wotroſil a mōžesč ežiniež, ſchtož chzec̄.“

„Moja macz pak mje teho runja psched khartami warnowasche, a hdnyž ſym požledni krćez ju widžał, je mje hiſceže prožyla, ſo ſo njevhych khartow dôtkny, dokaž ſym potom bōrſy w jich ſrudnej možy.“

„Nječiū ſebi tola maczerje dla žaných myſłów. Ta to lepje njevě. Pój jenož; wſchato trjebaſch jenož pschihladowac̄, tak my hrajeny; a hdnyž ſo tutych pižamych papierkov bóle hacž ſmija bojisch, dha ſo jich njeđotň; wobhladač ſak ſebi tu wěz tola mōžesč. Duž pój ſobu!“ A ſ tym jeho ſaſku wſa a ſobu ežehujiſeſe.

Erich Bartromi džesche ſobu. Šara derje wjedžesche, ſo nětko po pučzu dže, fiž bě jemu njebo nan ſakafowal, a wot kotrehož běſche jeho jeho luba macz pschežo wotdžeržowala. Ale wón tón w ſebi pschežo ſo ſběhaz hľož: „njeńdž ſobu!“ podtłbcžo- waſche ſi tym, ſo ſebi pschežo ſi nowa wofpietowasche: „Hracz nječam; chzu jenož pschihladowac̄, a to mi tola wot starſcheju ſakafane njebu.“ O! hdnyž budžiſche do předka wjedžał, ſchto na njeho ežaka, tak budžiſche

żo pscheczelej s rukow wutorhnył, a budžishe pschi tym żebi ruku s ramjenja wutorhnyż dyrbjal.

Bóryż do korečnu, fotraż „liščegi hród” rěkaſche, pschińdżeschtaj. Wježeli towarischajo jeju witachu. „Někto żebi najprjodžy nalecz dajmy, potom żebi sa-ispewajmy a to druhe wjicho żo namaka”, tať rěkaſche pola nich, a bóryż najwjetše wježele frježesche.

Zyrtwine swom i bliſkeje zyrtwineje wěže runje kemscherjow do Božego doma wołachu, a tež do jštwicžki „liščegho hrodu” žwoje swuki ſczelechu, jačo jedyn mjes tamnymi młodymi kharty wuczeče a je rosdawacż pocža. Bartromi budžishe najradſcho cękuył; pschetoż hewaf bě pschego njedželu rano w kemschi był, a někto tu pschi hracžim blidze žedžesche. Tola wón żo žmęchow bojesche a duž wosta. Najprjedy pschihladowasche a chyzsche pschi tym wostacz. Tola, hdźż běſche wjazy karancžkow piwa do żo nalaz, mějescze hižo w žebi žadanie, żobu hracż. A jako jedyn i towarischow jemu khartu pschicžiñ a rjeſny: „Hdźż někto khartu njewosmijesz, dha žebi na měsće wot korečmarki wusok dam dacż a czi jón do huby tknu; pschetoż potom wém, żo žy hiſče małe džeczo.” Wschitzu żo žmęjachu. Bartromi żo ſacžerwieni, wsa kharty do rukow; pschetoż i žmęcham wón być njechaſche; a na to pocža żobu hracż.

Pschichodnu njedželu ſažo hrajesche, a na to lědom žana njedžela wosta, na kotrež jeho vorſth żo i khartami womasałe njebychu. Wón pschihra-wasche, wón dobywasche, kaž tež druh. Sa piwo a wino a wiſchelake druhe pieče mějescze wjele wudawacż, tať ſo mſda lědom dožahasche. Sa macž domach, fotraž na njeho w žwojich modlitwach wſchědnie ſpominaſche, njewosta ani kroſčka.

Duž tež ras wječor žedžachu pschi khartach. Wožobny knježk, kiž běſche runje žwojego nanowé kublo namrēl, běſche żo do jich towaristwa fabludžil a pocža wypoſko na kharty žadžecż. Druhy żo njechachu wot njeho pschetrjehicż dacż a tež žadžachu.

„Ericho”, rjeſny knježk, „hdźż po hrivnach žadžecż, proſcheć wostaniesh. Chzesch-li połasczę, ſo žy maczereńe ružy wotroſł, dha žadzej wjazy!”

„Hdźż pschěhraju”, wotmoltwi Erich, „i wotkał dha pjenies nabracż?”

„Ach”, poħonjowasche knježk, „i pjeniesam je rada; korečmar požecž.”

Erich pocža žadžecż. A hlaſ, jemu džesche i ſbožu. Sto hrivnow dobu, bóryż na to 500 hr. a potom 2000 hrivnow. Erich żo wſchón pocžesche a žadži ſtoučnje 7000 hrivnow. Dhefotajo khartu do tuti wsa. Wježce dobudu a mam potom 9000 hrivnow ſamženja. Potom džu pschetaſč.

Hra żo ſapocžnie — a Erich pschěhra. 5000 hrivnow dobla mějescze někto. Tať jón ſaplaſcież! Noſhorjeny stanu wot blida a czerjeſche won do

czěmneje nožy a pschi žebi wopjetuje: „5000 hrivnow, tať je ſaplaſcież! A ſaplaſcież dyrbju!”

Nażajtra žedži w žwojej iſtuje a piſa a lieži w žwojim ſwuzčenym dželle. Tola pschego a pschego ſažo pscheturhnyje žwoje dželo se ſdychnjenjom: „O, tajki hubieny čłowjek. Szym 5000 hrivnow winojt. A njewem, i wotkał te pjeniesh bracż! Tola žnano żo knježk, na fotrehož ſym pschěhral, žmili a něſhto lět čžaka, hacż žebi je nalutuju. Chzu jeho wo to proſycz. Wón to wěſče cžini.” Duž liſtnu papjeru wuczeče a liſt napiſa a do konverta tknu. „Tať”, měnjeſche pschi žebi, „to pónđe. Wón je bohaty a wěſče čžaka a mie do njesoža njestoreži.”

Nażajtra tež liſt pschihudže wot knježka. Wſchón ſwježelemy jón Erich wotewri, měnjo, ſo po jeho woli cžini, a pocža cžitacż:

„Cžesčeny, drohi pschecželo!

Waſch liſt ſym doſtał. Tola wobžaruju, ſo po Waſchej woli cžinicž njemožu. Pjeniesh ſym dobył a Wy macže je placžiež. Želi ſo hacż do pschichodnega tydženja pjeniesh w rukomaj nimam, žebi je psches žudniſtvo žadam.

S pocžesčowanjom

Waſch

K. Ryhtař,
knježk.”

Raž by i Božim blyſkom trjechenj był, Erich na žwojí ſtow padny. Lědom mždeſche żo na stole ſdžeržecż. „To žu po taſkim moji pschecželo! Wo pjeniesh ſu mie pschinježli a někto chzedža mie wobſtoržiež. A hdźż moje hracže na ſtarne pschihudže, ſhubju žwoje jaſtojiſtvo; pschetoż hracžka žana banka nječeři. A hdźże by ſeſtō druhí mie wuhnateho žlužobnika do žlužby wſał? O! ja hubjem čłowjek! Moja wboha macž! Moj luby nan! Hdźż budžich tola po waju pschikafni ſo ſadžeržal?”

Duž ſo ſaklepa. Poħelnik ſaſtupi i durjemi a džeržesche pjeniežny liſt w rukomaj. Běſche wot jencho, kiž běſche hižo psched wjele lětami placžiež dyrbjal, kiž pak to cžinił njebě, a banka běſche tute pjeniesh ſa ſhubjene měla. Erich pjeniesh wsa, je kwitowasche a je do połklañi połoži. Poħelnik woteubže a Erich bě ſe žwojej ſrudobu ſam.

Duž pschihudže jemu myſł, te 5000 hrivnow do knihow njefaplaſcież a i nimi žwojí dołk ſaplaſciež. Tať je mi pomhane. Ženož potom, hdźż ſo kassa pschephta a i njej póstne knihy ſo pschirunaju, potom by moja ſlóſč na ſtarne pschijecła. Tola, woni maju ſe nimi połnu dowěri. Schio wě, hacż ſa wjele lět pschihladanje pschihudže. A mi je pomhane.” Duž pjeniesh wsa, preni króž w žwojim živjejeniu paduch, a i nimi žwojí hracži dołk ſaplaſci.

Ale fajke mějescze někto dny! Pschecžel bě drje ſaplaſciež, ale ſwědomje bě ſhudžene. Wſchón mér

bě přeč. Wo žnje stejše nan pshed nim a rěčešche wo tym, že je ho s prawdu živil, a so ho nadžia, so žn jeho jméno do nječešeje njepeščinježe, a hladasche tak řudnje na žyna, a wón chýsche čěkacž pshed nanowym wóczkom, a to tola nje-móžesche, hacž wíchón pschepocžený wotucži. Vědom běsche trochu sdrémmyl, widžesche wo žnje, so žandarm pshed woknami steji, šlysch, so po řhodze horje řupa a ho sa nim prascha, a sažo pschepocžený wotucži. W noži žaneho spanja, wo dnjo žaneho měra, k nicžomu žaneho wježela, tajki běsche nětko živý.

Něckto dnjow řanđe. Duž ho ujenadžiz pshē-hladanje pokladniž pshipovjedži, a to hižo na pshichodny džen. To běsche řudna pomyječ. Něcko dýrbi jeho řlošč na ſławne pshincz, je-li so hiſčeze tón žamý džen 5000 hrivnow do pokladniž nje-wróči. Alle s wotkel je wslacž? Tu njeje žana rada. „Chzu ho wſchego wuſnacž“, Erich řkonečnje ſdychowasche, „jastwo žym řafkužil. Jastwo chzu čeřpicž. Alle ſchto moja wboha macž! Hdyž moju winu ſhoni, ju tuta pomyječ ſkonzuje. O Božo, pomhaj mi mojeje wboheje macžerje dla!“

Tajtele myžle w ſebi hojo, na hafy jeneho ſe ſwojich pshecželov trjechi. Teho nan běsche bohaty pjenježnik a Erich běsche ſe ſwojim pshecželom — Clasen běsche jeho jméno — husto w jeho nanowym domje psheproſtrem był a ſuajeſche wſchě ſukzíti tuteho doma. Na pshecželowe psheproſchenje. Wjecžor k nim pshincz, wotmolwi Erich, so chze pshincz. Wjecžor tež tam džesche. Starý a mlody Clasen běchtaj jenak pshecželnaj a pytaſtaj řudneho Ericha, kotreho ſrudne waschne ſebi wuhudacž njemóžeschtaj, po ſwojich mozech ſwježelicž.

Mlody člowjek, kajkiž wj ſeže“, wuſběhovasche Clasen, „může ſpochi wježkoh vycz a ujetrijeba žaneje ſrudobi wjež. Hlajče tola, ſchto wj wjcho macž! Wj ſeže požluſchny žhu ſwojeje macžerje, macže čeřne jméno, dobre ſaſtojſtvo, rjane wuhlady na pshichod. Wježkoh móžecze byž, a duž ſběhúmy ſchleñuž na Wasche ſbože!“ O, Erich, bě pſchi tých ſlowach, kaž by ho pod nim ſemja wotewricž dýrbala a jeho pôžrječ, tajki njedostojny a njebožowny ho čjujeſche. Schleñuž pak tola pſchinný, so by ſuji ſaklinapl. Jeho ruka pak ržesche, a duž ſchleñza roſleži a dobre víno ho wula. Erich wobledny. Clasen pak wježkoh rjekný: „Schleñuž je wjazý w domje, ſchleñuž njech roſleža, jeno so ſbože zhe wostanje. Pſchinjeſche, ſlužobník, druhu ſchleñuž.“ Druha ho nala, ale hdyž ju ſlužobník pſchinjež, ho ſakliný, ſchleñza jemu wupadný a ho roſbi. „Sle ſnamjo!“ wuwola Erich, kajž hevak pſchiverný njebe, „ach to je mi wěstoſež, ſo tak moje ſbože do ſtruchow dže!“

„Niz wſchaf“, pytaſche Clasen jeho ſmerowacž,

„pſchivéra ho wěrjazeho ſchesežijana njedótká. Wj ſeže w Božej ruži, a hdyž ho jeho džeržicze, dha tež ſe ſboža njevupadnječe. To je wěste.“

Erich mjelečesche. Nichto wſchaf njevjeđeſche, kaj Clasenowe ſlowa jemu do wutroby řeſachu.

Tak ho wjecžor miny. Běsche hižo wokoło 11 hodžin a Erich ho na domojicze hotowasche; duž starý Clasen na ſhwilku wuńdze a mlody Clasen džesche do pinžy, so by hiſčeze po bleſku wina ſchol a Erich běsche žam wó jſtvi. K lewizy běsche jſtwa, w kotrejž Clasen wo dnjo dželasche, a hdyž mjeſeſche tež te pjenježný ležo, kajž vychu w běhu tyženja ho nahromadžile. Djabolſka myžl mlodeho Ericha pſchelecži. Tu mohl žnano 5000 hrivnow namakacž, Clasen ujeby to phtypl. A poſdžiſho mohl je jemu ſažo dacž. Na mjeſeje k durijam pſchitupi. Njebech ſamkijene. Duž ſ nimi ſaſtupi. Tam běsche pjenježný ſhamor; telo runja wotewrjeny ſtejše. S ſhwatkou hrabny do njeho, nalicži 5000 hrivnow a tykný je do ſaka a wobrocž ho — duž — ſteji starý Clasen pshed nim.

„Paduſche“, tak na njeho wježný, „ia czežneho člowjeka žym waž měl, a něcko ſeže pſchischi mje wobranječ! Tola ja chzu wam dacž, ſchtož ſažkužicze. Hiſčeze dženža dýrbicze žandartmej do rukow.“

Erich, hdyž Clasena pshed žobu wuhlada, wſchu ſtvoju móz ſhubi a na ſemju padný, a hdyž běsche Clasen wurečžol, poſlednie možy napinajo ſdychowasche: „O mjeſeje ſmilnoječ. Pſchčeze mje, ja nje-móžu ničo wjazy hacž ho ſatſelieč.“

„Sso ſatſelieč“, wotmolwi Clasen, „by naj-hubjeſtchi puež był, ſtvoju winu ſarunacž. Kaf dha je wam móžno bylo, ſo ſeže mje, kajž wam telko dobrótow wopokaſal, wobranječ chzli?“

„Chzu wjcho wupowjedacž“, rjekný Erich ſ wótrym placžom, „jenož dajče mi potom ſ domu wuńcž, ſo bych ſebi žam ſmjerč däl.“ A něcko počza pomyječ, kaj je ho do hracža nařabicž däl, hacž je ſkonečnje paduch ſo ſčinil.

Clasen wjchón hnuth pſchipožlučasche. Hdyž bě Erich pſchestał rčež, wſa Clasen te 5000 hr. ſ Erichowje rukí a rjekný: „Tu wam te 5000 hr. darju. Požlučze je do ſwojeje pokladniž. A něcko wopuſtěze móž dom a njevróčeče ho ženje wjazh. Ta waž wjazh njeſnaju.“

Erich wſa wótsje žaloſčo te pjenježný, wutrobný džak ſtonajo, a wopuſtěži ſwojeho pshecželov dom.

III.

Leta běchu mjes tym ſaſhle. Wulka Žodž ſe ſchęcžina wjeli wobrovnych měſtečanow do Danſkeje na wulku wustajenžu wjeſh. Mjes pucžowarjemi je tež bohaty Clasen ſe ſwojej jenicžkej džowku.

„Wieżeli żo, danske město Kopenhagen wo-
hladacz a wschitke krażnosćze w nim“, wyskaſe
młoda kniežna, kotaž přeni króz dalsze puczowanje
czińſeſte.

„Rjane je město“, wobkručesche starh Claſen,
„tež ja żo wieželi, sažo ſwojich pscheczelow wo-
hladacz. Tola pójmoj, chzemoj żo na předkowny
džel lódźe hýdnycz, żo býchmoj na wulkotne morjo
lepši wuhlad méloj.“ Tak żo sta.

Lódź żo něko w bliſkoſeſti brjoha dale wiesche,
dokelž běſche tam hľubſha woda. Na jene dobo
počza wěſtik ducz a žolma żo psches předkym džel
lódźe wali a Claſenovu džowku żobu rwa. Kapitan
da ſnamjo, żo ma lódź ſastacż. Bóřš ſtejſeſte.
Czolm żo do morja puſczeſi, żo by żo ſhubjenej
kniežnu pýtało. Tola předný hacż żo czolm wot
lódźe wotſtorči, pschijedże rybaſ ſe ſwojim čolmom
a w nim mějeſte Claſenowu džowku, wſchu močru,
ale paſt ſtrou a živu. Wón běſche njedaloko lódźe
ryby koſil, to njeſbože woſladal a żo na měſceſe ja
ujej do wody puſczeſi a ju wuczahnył. Hdyž běſche
ju k lódži domjeſt a hdyž bě wona ſ czolma ſbožowna na
lódź wuſtupila, wotſtorči wón ſ czolmom wot lódźe
a pschemjeſe żo k brjohę.

„Woſtanče a pschijedže k lódži“, woſlaſche
Claſen, kiž bě ſwoju jeniuſku džowku kož ſe ſmierzec
sažo doſtal, „żo bých żo wam džakował a wam ſa-
rumal! Duž pójče a njeſčekaję!“

Alle tamny ſtroujeſte a rjeſny:

„Szym jenož ſwoju pschibluzhnoſć činił. Džaka
żebi žaneho nježadam“, a ſ tym ſ czolma na kraj
wuſtupi.

Hdyž żo lódź ſ Claſenom a jeho džowku do
Kopenhagena domjeſt, żo wonaj w měſceſe doſho nje-
ſadžerjeſchtaj, ale ſe ſteleſniſu wróčo kchwataſchtaj, ſo
býchtaſi ſo ſwojemu wumodžerſi ſ wody džakowaſi.

Běſche woſolo poſodniſa, hdyž Claſen ſe ſwojiej
džowku do maleje wieski pschiūdže, kiž pschi tym brjohu
ležesche, hdyž běſche ſmužiſt rybaſ kniežnu Claſenež
žolmam wutorhnył. Kunje jimaſ mlody čolmjeſt do
pučza pschindže. Teho ſo Claſen wopraſcha: „Wěſče
wy, ſo bu psched tydženjom pschi tutym brjohu mloda
žonſka wot rybaka žolmam wutorhnenja?“

„To ja wém“, woſmolwi tutón.

„Snajecže wy tež teho, kiž bě taſ ſmužicze
tutón dobrý ſtuk dokonjal?“

„Haj, teho derje ſnaju. Je džě to mój
žuſvod.“

„Kaf starý ſznamo je?“

„Nehdże 40 lét.“

„A kaf jemu rěkau?“

„Erich Batromiń rěka. Wón je njebojaſny muž,
a je hýzo na ſto ludži žiwhych ſ morja wuczahnył.“

„Erich Batromiń, a je 40 lét starh; je to móžno?
Je ſznamo to tón ſzamón, kiž chýſche psched 20 létami.

mje wo 5000 hriwnow pſchinjeſcz? O dha je ſzwoju
winu bohacze ſarunał,“ džesche Claſen pſchi žebi, a
na to żo na młodeho člowjeka wobroczi: „Dha
džicze, a pokazeſte namaj jeho dom, mój chzemoj
k njemu a mamoj ſ nim něſcio wuczinič.“

Wón jeju wjedžesche. Psched malej khěſtu po-
ſasta. Běſche luboſny domečk. Psched woſnami ſo
ſyjeſte hýſchachni. Mała ſahrodka běſche ſ rjamymi
ržiežkami wudebjena, a ſwětłe ſchleńzy we woſnach
ſwědžachu wo tym, ſo tu njerodna hoſpoſa njeje. Hdyž
běſchtaj ſo k durjam pschiblizaſo, ſ nimi młoda
žonſka wuſtupi, na ruzh luboſne male džeczaſto, a
ſ druhzej ruku wjetſchu holketu džeržo.

„Szym w domje Ericha Batromia?“ wopraſcha
żo Claſen žonſku.

„Haj“, woſmolwi ta, a poſticiž ſuſobniſej a jeho
džowzny ruku a nuſowasche jeju do domu.

„Je wón w tutej wýži rodžen?“ praschesche ſo
Claſen dale, ſo by tola wěſče ſhonil, hacż je Erich
tón ſamý, kotrehož hýzo telko lét ſnajecže.

„Każ prajice, knieže, taſ je“, woſmolwi žonſka.
„A je wón poſdžiſtio wýžy lét w Sczeczinje
był?“

„Tam je był. Tola na jene dobo je ſažo
domoi pſchiſchol k ſwojej macžeri, a je čiſeſte pſche-
mienjenj był a njeje ničo jědł a pit a běſche khorn
a tola nichto njeſwedžesche, ſchtó je. ſsuſhodžo ſu
jeho troſtlowaſi, jeho wboha macž je jeho troſtlo-
wała, ale wſcho bě podarmo. Po čaſzu je ſo to
ſhubilo. Wón jeſdžesche na rybylejenje a hdyž bě
žana lódź w nuſy, běſche wón přeni na pomoz.“

„Taſ dha drje je wón tež psched tydženjom
młodu žonſku žolmam wutorhnył?“ rěčesche Claſen
dale.

„Haj, to je. To běſche ſtraſchne dželo było,
taſ mi mój Erich poſjedasche.“

„Dha ſeže wy jeho mandželska?“ woſhoniſowaſche
żo Claſen dale.

„Haj, ta ja ſzym. Po macžerénej ſmierzecži, kotaž
tani na ferchowje, kiž k prawicy widžicze, leži, je ſebi
wón mje ſa žonu wſal. Khudaj ſzomý, tola ſo
namaj derje dže, a ſebi wjetſchego ſboža nježadamoj.
Tola ſtuſtaj něko do ſhěze.“

„Hdyž dha waſch mandželski je?“

„Wón je na morjo wujel a ſo bóřš wróči.“

„Něko wſchitzh do domu džechu.“

Hdyž ſo k wječoru bliſeſche, klapaſche ſo wo
durje. Mała holketa wſcha wjeſzela k durjam doběža
je woſewri a rybky, ſylmy, jednory ſwobleſanu muž
ſaſtupi do jſtwy. Claſen, kiž móžesche ſo lědma
ſylſor wobróć, jemu napſhcežo ſtupi a jeho ruku
napſhimmu a rjeſny: „Snajecže mje?“ „Haj“, woſ-
molwi Erich, „teho, kiž je mje psched ſadwělowanjom
woſarnowaſi, njeſomžu ſabycz.“

"Szym pschischol", reczesche Clasen dale, "żo wam dżakowacę. Wy seje mi moje najdroższe kublo żało dali, moju jenigku dżownki. Nettko hým a wostanu ja wasz dożnik a wy seje derje mýho sarunali."

Dolho żedzachu eżi wschitzu pschi sbożownym spominanju na sandżene čažky a Clasenowym dom ujebi wjažy dom kudsony. Čegeku winu, kotrež bësche žebi lëta dolho kóždy wječor je kylsotymaj wočomaj wot Boha wotproschował, bësche Clasen psches boha-bojasne živjenje wotpokucził a k žbožu žo psche-czischcał. To bë jemu žwiedzienje, so bë taž ludzo tež Bóh jemu jeho winu wodal.

Don Carlos, schpaniški prätendenta.

Mér mjes Ameriku a Schpanijskej je Schpanijskej tež požlednije povostanki nehduscheho wulkeho wobhédzenstwa na koloniach wsał. A tola w njesbożownej Schpanijskej hiszceže żaneho mera njeje. Wjele bôle žo, bôle hacž hdj priedy, nettó karlistiske njemery pschihotuja. Don Carlos mjenujžy, kotrež wobras tu pschinjeshemy, potomni nehdusich schpaniškich kralow,

sfich provinzech polužnje Schpanijskej s wyskanjom witani, žwiedzienzy do měta Vera czechijerche, bë pak hižo 4. meje se žwojim wójskom do eżista sbity a czelosche do Franzowskeje. Hdjž bu kral Almádeus w lecze 1873 se stola storžem a bu w Schpanijskej republika wuvolana, swéri žebi Don Carlos 15. jun. s nowa do Schpanijskej žo podacž, a bu żało wot žwojich pschiniżowarjow s wulkej radoscju witani. Wbijnu wjedzesche won s wulkej hruboscju a bu hakle w lecze 1874 pschewinjeny, hdjž bu w Schpanijskej Alfons XII., žyn nehduscheje schpanijskej kraloweje Isabelle, kral sezinjeny. A halle w lecze 1876 buchu w połnöznej Schpanijskej leżaze Don Carlej podate bastiske provinzy sa Alfonsa XII. dobyte a Don Carlos s kraja wuhnaty. Wot teho časa wón we wukraju bydli a podawti Schpanijskeje wobledzbiye, pschezo hotowy, pschi datej skladnoſci žo s nowa do Schpanijskej podacž a tam žo kniezeriskeho stola smozowacž. Duz drje hiszceže dolho traje, priedy hacž njesbožowna Schpanijska k mirej pschinižje, kotrež tola tak jara trjeba.

Pschewidzeny list.

Wóry po stončenju wójny 1870/71 pschinižje do Barlina hosczenzar k. se sakfeje provinzy, so by khežora wo audienzu prošyl. Wón bësche we wójnie žwojego naſtaršcheho syna ſhubil, młodši ſtejescze pola wojatow, kotsiz hiszceže w Franzowskej pschewiwachu, a mjeſeſche hiszceže polne lëto žlužicž. Tuteho čzysche nan domoj mécz, so by hosczenz na žo wsał, dokelž bësche žam trochu khorowathy. Kocžmarzej pak žo njepradži, audienzu doſtačž. Tola pak žlubi jemu jeho wuj, kiz bësche w khežorowym hródze se žlužobnikom, pižnu pröſtwu na khežora wotedacž; tu pröſtwu pak dyrbjescze žebi kocžmar žomach ſestajecž dacž a jemu pschipóžlacž. Kocžmar wročzi žo do žwojeje domisny, da žebi pröſtwu na khežora ſestajecž a wotpóžla ju na mjeſeſe na žwojego wuja w Barlinje. Wuj doſta pröſtwu, kiz bë na dwie wulkej listnje napižana, pschecžita ſapocžat k konz teje žameje, a, dokelž widzescze, so bë woboje prawe, tylkjy ju do kuberta a napiža adresu na list. Neschtó duijow poſdžischo ležesche pröſtwu na khežorowym pižaku mjes druhimi pižmami. Khežor wozini kuwert a pocza pröſtwu čzitacž. Hdjž pak bësche přenju ſtronu pschecžital a ju wobrocził, dha wuhlada k žwojemu wukemu spodžiwanju w kriježa mjes přenim a druhim listnom jednory privatnym list lezo, kiz tak rekaſche: „Luby wujo Waldemaro! Ŝežli tebi žlubjenu pröſtwu na khežora, kotrež je mje tež 1 toler a 20 nžl. pschischla. Sa puez do Barlina bëch tež hižo 4 tolerje wudacž dyrbjal. Nasch mëszejanoſta bësche mje na recał, so budze ta wez čzisze lohka, herak žo niždy na niždy do Barlina podal njebych. Hdjž nettó

je na tym, so by netcžischi schpaniški kniezeriski dom s kraloweho stola storžil a žo žam krala ſezinil. Rodzeny 30. meje 1848 wuſtupi won 1872, hdjž sa schpanijskeho krala wuſwoleny wječor Almádeus žo nje-mozesche na kralowiskim stole ſdzerzecž, přeni krocž jako prätendenta, so by žo kraloweho trona smozowal. Wón žo Khorla VII. mjenovasche, póžla do Schpanijskej manifest a poda žo žam 2. meje 1872 do Schpanijskej. Wot žwojich pschiniżowarjow w bastki-

ſ teho zyloho krempla niczo njebudze, je mi tež wſcho jene; potom chzu hiſcheze ſeto w ſwojej wjedrowej ſtarej budze wutracz; ſchłoda jeno wo te rjane pjenieshy. Męi tež hiſcheze wulki džak a wjele dobreho wot twojego wuja ē." Khežorej tutón liſt, kotryž běſche wuj Waldemar pſchewidžał, wulke wjeſele činieſeſe a wón hnydom zyku wěz ſroſyml. Wón ſo pſches wýſchinoſcz da ſa korcžmarjowymi wobſtejnosczem wobhoniowacz, hač wón tak nufuje ſwojego ſyna trjeba. Tola ſo poſkaſa, ſo mózjeſeſe ſamožith korcžmat jara derje ſwojego ſyna hiſcheze ſeto parowacz. Mjes tym běſche khežor tež wužledžil, kotry mjes jeho ſlužobnikami wuj Waldemar běſche. Temu da k ſebi pſchíneč a džesche pſcheczelne ſ njemu: "Mój ſyno, tu je liſt na tebie wot twojego wuja, kotryž paſ ſym ja namakał. Wjmi jón, a pižaj ſwojemu wujej, ſo ſ teho krempla niczo njebudze a ſo budze hiſcheze ſeto w ſwojej wjedrowej ſtarej budze wudžerzeč dyrbicę. Te rjane pjenieshy, fiž je wudał, chzu jemu ſaruuač. Tu pſchipolož jemu do liſta tute 6 toleč." Piži tym hrozeſe khežor naſtróžanemu ſlužobniku pſcheczelne ſ porſtom, njepraji jemu paſ žaneho poroſa.

Nowopjeczene zaſthy.

Rjedaloſko Schmalkaldena w Durinkſkej ſteji ruina (roſpadanki) Wallenburk, fiž bě w 16. lětſtotetku twjerdy hród Christoſa i Arnschwanz. Hdyž hrabja ſ Henneberg w lécze 1522 ſchthri njezdzele doſho tutu twjerdžiſnu woblehnjeniu džerjeſeſe a podarmo je wſhem wotmachom twjerde murje nadběhovasche, ryečeř i Arnschwanz kaž nadběhovarjom wužměchujo jím pſchivolo: "A hdyž vyſcheze nař połne ſeto wobſamnjenych měli, dha manuſ tola kózde ranje ſwoje nowopjeczene zaſthy k hnědanju."

Hdyž mózječe nam jutſje rano tſi nowopjeczene zaſthy i murrje dele cžiňhyč", wotmolwi hrabja ſ Henneberg, „dha chzu ſe ſwojim wobſtom wotežahyč, nje-mózječe-li paſ to, dha dyrbicę mi wrota wotewricz."

W tutej myſli bu mjes woběmaj wobſamnjenje poſtaſene.

Nafajtra rano ſtejeſe hrabja ſ Henneberg pſched hrodej murju a ryečeř ſ hrodu cžiňhyč jemu, fiž ſo dodžiwač njemózjeſe, 3 nowopjeczene zaſthy do klobuka.

Na měſeče pſchiruczi hrabja, ſo ma wójsko wotcžahyč, hač runjež ſebi njemózjeſe wumyſlacz, kaž ſu woblehnjeni k tuthym čeſtowym zaſtam pſchischi. Hdyž běſche wjele lět poſdžiſho tola hród dobyl, wunamaka wuhudanje tuteho potajſtwa. Podſenikſti thód wjedjeſeſe mjenuiž ſ hrodu do bliſkeho města Schmalkadena, a wot tam bu hród wſchědnje je wſhej potrjebu wobſtarany.

Wſchelake klucžili.

Duchowny, fiž bě ſa duchowpaſthryja w khostatni poſtajeny, mějefche mjes jatym tež nana wjetſeſe hebzobny, poła kotrehož ſo jemu na žane waſchnje poſadžicž njechaſche, jeho doverjenje dobyč a jeho k poſuče dovjeſež. Na wſchě praſthenja, ſ fotrymiz čayſeſe ſo duchowny k jeho wutrobje dobyč, wotmolwi wón ſ hanjazhmi ſłowami; a nechtóžkuž by duchownemu radžil, na tuteho ſaſalleho ſkótnika tola ani ſlowečka wjazh ujewažicž. Tehdy paſ by duchowny wotmolwi: „Se wſchak jara wjele klucžikow do ežlowſkich durjow, ja ſhano ſ tym prawom hiſcheze ſpytał njejzhym“. A nětko bu ſ jatym cžim pſcheczelniſho recžał. Kas ſo jeho prascheſe: „Ssy tež w mlodoseji na nechtó wukny?“

„O haj“, wotmolwi jath, „ja ſym ſhamo nechtó rjane nauwkuňl. Za ſym kradnyč nauwkuňl.“

„Ssy hižo huſežiſho kradnyč?“

„Sso rohmi. Wjazh hač ſto króč“, hordžesche ſo ſkótnik.

„A kaf ſo cži tuto dželo lubi? Žiwi tež ežlowjeſka?“

Hroſuje ſo wotſežerjejo rjekn jath: „Nó ſa tym hač runje je. Schtobz to dželo rohmi, ſa teho žana nufa njeje.“

Hdyž tuto dželo tajki rjany wužitk dawa“, praji duchowny, jemu do wocžow hladajio, „dha drje by tež chzyl, jo bych uwoje džeczi jo nauwkle a tež kradnyče, kaž ty. Kaž hlyſchu, mořiſt ty dweju ſubeju ſyñkow domach a lubu větnu džowęžicžu“.

Pſchi tychle ſłowach pocža ſkótnik tſhepotacž a jeho wocži běſtej ſyſoltej. Twjerda ſkora wokolo jeho ſaſalleje wutroby bu ſlemjenia.

„Bóh ſwarnuj“, wupraſhny jath. „Moja džowęžicžu kradnyč? Mojej ſynaj runje tač njebožownej kaž ja? Bóh ſwarnuj!“

Nětko bě prawy kliczif namakanj. Wot nětk wjedjeſeſe duchowny, ſ cžim ma poła tuteho jateho ſapoczeč.

Ponižnoſcz.

Mjes tych wjerchow, kotrychž ſu ſtawiſh ſ praſowm ſ pſchimjenom „Wulki“ cžescežili, ſluſcha tež Danſki kral ſanit, fiž w jědnathm lětſtotetku po Khriftužowym narodženju knježesche. Hdyž běſche w ſbožownych wójnach mjeſt ſwojego kraleſtwa roſſchéril a jo mjes ſwojimi ſuſodami k cžesceži a k naſladnoſeži pſchiruježl, cžinjeſeſe nětko wſcho móžne, ſo by ſwoj lud ſběhal a jón žohnowanja kſheſežijanskeje wěry dželomny ſejmik. So běſche wón niz jenož ſam wulki kral, ale tež ponižny, pobožny kſheſežijan, wo tym ſhwedeži tónle podawk:

Kas běſeſe kral wſchón ſamyſlem pſchi móćkim brjoſy. Mjelčo, tola paſ tež wěſteje nadžije, ſo

jich král býl schi, povjedachu řebi podla njeho jeho tovarščojo a klužobniz̄ wo jeho wulkich štulkach a njewustachu, jeho wulkotne wožebnoſeže wulhwawac̄. Sedyn klužobniz̄ pschezo bóle hac̄ druhí, hac̄ skonečnje jedyn ſo ſabivyschi pſchi hwojim klužobniz̄ wóthje wuwola: „Ty ménisch, wón je najwjetschi mjes wſchém iudžimi? Ža pak praju, wón njeje člowiect, wón je Boh ſam!“ Kanut, kotrež běſche wſcho klužobniz̄ ſo njehibny. Samyžleny hladasche wón won na wýhoke morjo, ſiž ſwoje klužobniz̄ ſolný ſ mózny naivalom pschezo bóle k brjohej čzjerjeſehe. Mózki naival (fluth) bě ſo ſapocžal, a běſche najwjetschi čzab, ſo by král brjoh wopuſtečil a roječazym ſolnam wucžekyl. Tola král ſo njehibny. Jego tovarščojo woněmichu je strachom, a pak polni bojoseče, pak na krala, pak na pschipluwaze ſolný hladachu. Ale král ſo njehibny a woni bjes njeho tola tež čzelač ſiemóžachu. Duž, hdyž ſkonečnje ſolma hac̄ do krala ſtoreči, ſvěri řebi jedyn ſ jeho pschewoda jeho na hrožaz̄ ſtrach ſedžbliweho ſezinč. Ale ſměrny a pschecželny král wotmolni: „Schto dha ſo bojisch? Njeprajesche ty runje, ſo ja žadyn člowiect njeſzym, ale Boh? Pohladaj, kaſka wulka je moja bojifka móz!“ A ſo poſvěhnywoschi pothroſy wón ſolnam ſ wóthym, móznym hlužom: „Do ſady, ſolny, ja wam pschilažu, wote mnje ſo wróćęze!“

Konwa, mózna ſolma, kotař na krala ſtoreči, a budžishe jeho pſchi ſamym powalila, bě wotmolwjenje na to. S bojoseču běchu královi pschewodníz̄ wróćeo ſczekali a ſo na bliſku hórkmu wulhwawali. Wſchón pschemacžam ale ſměrom ſtupejo džéřehe král ſa nimi. Jego rycerje džéřehu jemu napſtcečiwo a pschejachu jemu ſbože dla jeho wumoženja. Wón pak ſ tajej klužobniz̄ na nich hladasche, ſo dýrbjachu wočji k ſemi klužobniz̄. Potom rjekny jich ſwarzio: Chzeče řebi hiſhče juktróč ſwazic̄, mje klužobniz̄ člowiect Bohu. Pschirunac̄? Wón ſam ma móz, ſolnam pothroſy, kotrež je je tež ſtvořil. Král Kanut pak njeje psched tutym wulktm a móznym Bohom ničjo druhé hac̄ klužobniz̄, hubjem, ſlaby člowiect!

Rяд, kotrež je starý Fritza ſam rěſal a wobraſowal.

Mjes gardistami Friedricha Wulkeho bě tež jedyn italſti ſ mjenom Calabria. Král mějſeſe jeho, dokelž běſche puſorniwy a žortniwy člowiect, jara rad a by ſ nim w prósduych hodžinach rad žortowal. Hinač pak jeho njejewowaſche hac̄ „ſajaza“; pschezož Calabria mějſeſe to hubjene waſchnje, we wójnjie ſo ſ wjetſcha w lazarethach wokolo maleč, dokelž měnjeſe, ſo je „daloko wot kulfow a pólvera býež najlepje ſa žitvjenje“. Hdyž běſche tutón wulkotny rycer 20 let we wójſku klužil, bu ſkonečnje tež wachtmischtr. Pſchi jeho pomjenowanju ſa wachtmischtr běſche Friedrich pschiſpomnił, ſo tež na dalsche

jeho starý Calabria do pulvera nuchac̄ njetrijeba, dokelž jón tola wucžuc̄ njemóže.

Krótko do Friedrichowej ſmijereče ſwazi řebi Calabria, tutón njepſhczel wſchego pólvera, hwojeho krala wo cžefný ſiad prožyc̄, dokelž je učko najstarschi w regimencze.

„Ty dýrbischi ſiad doſtač“, wotmolwi král a hdybn ſo k hwojemu blidu. Po někotrych mjeñſchinach pschepoda hwojemu ſaſlužbnemu wachtmischtrej ſiad. Běſche to ſ kruha papjery wureſana papjерjana hvežka, na kotrež běſche král ſam čzkaſehe ſajaza woſnamjenil a pod ſtamjo napižal: Calabria, přeni wſchech ſajazow.

Wuſchměſcheny wachtmischtr ſo ſacžeřvjeni, tykn pak hwoj ſiad ſměrom do ſaka a njepofaſa jón nikomu. Po královi ſmijerezi pak bě jemu tutón ſiad tola wažny a wón jón ani ſa najwjetschi pjenjes pschedal njebudžishe a noſchesche jón pschezo w hwojej móſchni pſchi ſebi.

Kuna abo mordar.

Tute rubježne ſvěrjo je dwojeſe družiny. Žena je ležny abo ſchtomowy mordar, ſiž je w ležach ſiwy a je ſ wopuſchu 80 cm dolgi, ta druhá je domjazy mordar, ſiž ſ wopuſchu 70 cm méri, a w bróžnach, kónjach adt. bydli. Tutu poſzlednu družinu chzemtu wopužac̄. Mordar je brunobarbny, na ſchii ma běly blečk. W ležach bydli w prósduych ſchtomach w twarjenjach pak ſebe do klužobniz̄ ſ wjetſcha bliſto pſchi muri hlužoče džéřeh wulkuža, do kotrež potom ſaleſe. Tam ſebe tež hwoje ležwo pſchihotuje, kotrež ſ papjelu, woſmu, džérom adt. wuthka. Mordar je jara wuſchitny turnar, laſhy po ſchtomach, ſlaka ſchtó wě, kaf daloko, wě ſo ſ wulkti ſchmarkami pſchecžiſehe. Teho runja pluwa ſ wulkej ſpěchnoſežu. W ſymje ſpi wo dnjo ſtajnje a kluži jenož w nožy na rubježtwo; w leže pak tež husto na bělém dnju w ſahrodach a na ūlach zyrobu výta. Wón je klužobniz̄, kruvelacžny a ležny. Wón nadpaduje wſchě ſvěrjata, kotrež ſebe ſvěri pſchewinyc̄, wot ſajaza hac̄ do maleje myſhki. Woſebje ſlodiſi jemu pjerina. A wón kluž, kaf pſchitup do holbjeuža abo turjeňza namaka. Tam pak potom ſurowje ſaſhadža. To je husto bylo, ſo je mordar ſa jejuicžku nôž 15 fur ſokužal a jich nětore wotnjeſl, ſo by je poſdžischo w dobrým měrje ſkmutal. Šara džiwi je woſebje na jejia. Tež ſad jemu ſlodiſi, jablučka, wiſchnje, jahodki a wino. S teho wſchego je widžec̄, ſo mordar roſyml ſiwy býež. Kaprleje abo mjeje ma mordar 4—5 mlodých, kotrež ſi wulkej luboſežu wotcžehnje. Šsu trochu wotroſte, je mordarjez mac̄ wucži ſkafec̄, laſheč, a druhé wěžy. Husto ſhym widžal, kaf na ponosku ſlomjanje bróžnje wječor ſtara ſe ſwojimi mlodými tam a ſhem běhache

sa nimi honjesche atd. Poszyscho khodzi s nimi na rubjentwo. Mordat abo kuna je schodne swerjo a zebi s lojenjom mychi ledma zwój khleb sazluži. Duż tež dżiw njeje, so na njevolaka paſle stajeja. Alle jara czezko je, njedoczinka dozahnyež. Pschi ſponnicz hyczeče chzem, so wot mordarja woſebje po biſamje wonja.

Neschto mjenišchi, hacž mordat, je tkhór (Siltis). Won je runje tak schodny a je psches hwoje ſmijerdzenje ſnaty. Tkhór je teho runja czwila ſa bura a czezko je, pjerinu jemu wukhowac̄. Tež na njeho paſle ſakaju. A ſchoda njeje, hdyz rubježnik do nich ſaleſe.

Schw in z.

Schw inz (nemski Dachs) je doroszony 75 cm dolhi a 30 em wykuli. Nasymu waži won hacž do 40 puntow. Wobleczeny je ketro dolhe, ſo zweczate ſcherscze. Na khribiecze je ſchery, na bojomaj trochu czervjenobruny. Hlowa je bela a ma dwie czornej ſmuſy. Szancza je mieniſcha dyzli hanz a neschto malo belfcha. Schw inz bydli w zyłej Europje a Afrikej. Won bydli w jamach, kotrež ſebi na ſlóniczej stronje ležoſtých hórkow ſe zwojimi wótrymi pasoram wuryje, a kotrež maju kózda na 6—8 wukhodow.

Tola jenož jedyn abo dwaj wukhodaj ſluſitaj jemu ſa

won a nutſ-
hodzenje. Cedruhe trjebaju ſo ſa pschi-
ſtup powetra do
jamy. Zyle schw in-
ež bydlo je hacž
nanajezſcziſche a
ſo psches to psched
bydlami druhich
zwierjatow wuſna-
mienja. S wjetſha
schwinz na to hłada,
ſo ſebi zwaju jamu
w blikoſci polow
wuryje. W tutej
jamje pschebywa
schwinz najwjetſchi
džel zwojeho ži-
wienia. Wo dnjo je stajnje w jamje; hakle hdyz je
połna czma ſaſtupila, wuleſh ſebi ſi njeje.

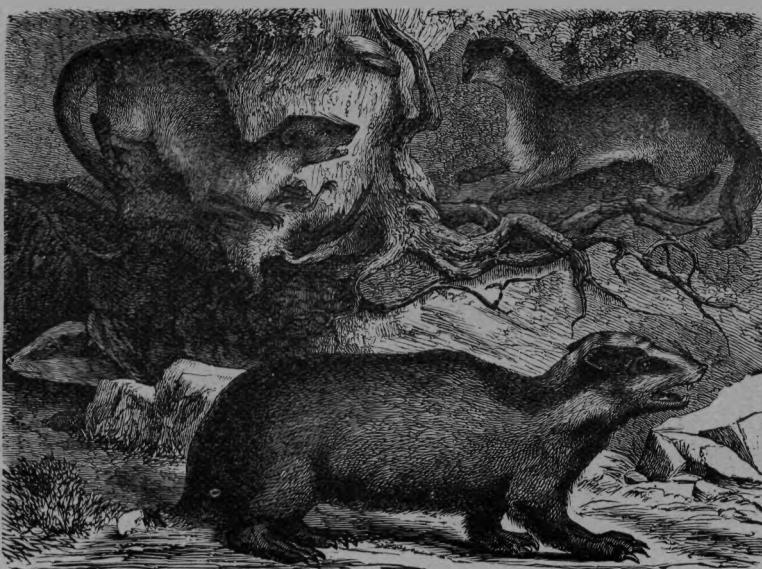
Ziwi ſo schw inz w naleſču a leču woſebje ſi korenjeni, pschede wſlém ſi bręſowymi korenjeni, hribami, zoldzemi a bukowymi płodami. Hdyz je namaka, wuhrjeba tež czmierwowe abo woſaze hneda a da ſebi med derje ſłodzež a niestara ſo jara wo ſane ſalanie. Woſebje pak ſu schw inzowa jedz psche- ſkaſanzy wſczech druzinow, deſchczowé laki, ſchlinki, huſanzy a woſebje tež kundroſy. Se zwojimi wótrymi pasoram won wiche tute laki ſe ſemje jara wuſhiknje wuſwerczji. Nasymu wužiwa schw inz ſkijes tež

wſchón ſad, morchej, rępu atd. Tež hdyz može doſtač, młodu džiwinu, ſajaz, kurwoth a ptacie jeſa won njeſazpije. Jara derje ſeſłodža jemu tež rjeczenzy, ſmijzy, jeshezerzy a żaby. Jara poredko ſebi ſiveri czlowiske džeczi w jich dworach wopytač a ſebi tam młodu ſaczu abo ſibiczku popadnięž, dokelž je schw inz bojaſniſchi hacž ſajaz. Jara wjèle won wjetrjeba, a hdyz je ſo w letnim czasu wuformiš, pschespi potom wjetſchi džel ſymy a wjetrjeba niežo. Schkody won po tajkim nimale ſaneje njenaczini, wulki pak je wuzitk, tiz psches lojenje ſchłodnych psche- kaſanow pschi- njeſe. Duż možem ſchwinzeſi jara derje dolhe ſiwojenje po- pschečz Konz na- ſnym, po tajkim po fermuſchi, je schw inz wuſmienja. Nětko ſebi won do zwiejeje jamy liscze nanožy a ſebi tam czople a mjeſke lehwo ſhotuje.

Neschto morchwje, runklizy atd. je ſebi tež do lehwa na- nožy. S tym ſo žimi, hacž ſo ſyl-

nische mjeniſjenje njeſapocznie. Nětko pak ſo do hromadki ſkula, tylnje hlowu mjes przednej noſy, wali ſo na brjuch a padnje do zwojeho ſymſteho ſpanja. Saſtupi w kriedz ſymy tacze, dha won wotueži a wuleſh ſi jamy a dże, ſo by ſo czefſtweje wody napil. Februara pak je jeho ſpanje ſi wjetſha nimo a won pyta nětko ſaſo korenje, myſcie a druhu zyrobu.

W mierzu ma knjeni schw inzowa 3—5 młodych, kotrež ſu ſi wopredka ſlepe, tiz pak ſtara jara ſwieru hłada a je ſe wſchém mążnym dobrym žiwi. Sa 4 njedzele wuleſu ſebi młode druhdy na khwilku psched džeru a ſo tam w ſlóniczych pruhach hręſa.

Schw inz a kuna (mordat).

Hac̄ do nashym wostanu p̄schi mac̄zeri a n̄etko ſebi kōzde ſame ſwoju jamu wurhje. Hdyž hajnk ſchwinza předý ſ kultu njepočeſči, p̄ſchinjeſhy wón ſwoje živjenje na 12 lēt. Schwinza koſak i pažleni, abo jeho tſelu abo jeho pſches ſchwineče pſhy ſ jamu wuhonja. Dokelž njeje ſpěchun na nohi, njeje jara ezečko, ſchwinza dožahnuč. Jeho mjaſko je ſlepſche hac̄ ſwinjaze, jeho koža je twjerda a i njej ſo koſfery pocžahuja, jeho ſcherſcheže dawaju dobre ſchězefki a pinsle a jeho tuk ma hojazu móz. Duž, hdyž nēhdze ſchwinzu jamu wuhladasch, wostaj w njej ſchwinzeſ wuja; wón je wužitne ſtworjenje!

Slónzo ſathadža.

Sahrodnik Matuſch a wuſkužený wuc̄zeř Pětka běſchtaj ſkñodaj, a to dobraj ſkñodaj, kaſkichž je Luther we wukladowanju 4. próſtwy ſobu do wſchědneho thléba liežil. Tež by husto sahrodnik wuc̄zeřej něſchtø ſa blido pſchinječk, a wuc̄zeř by to i khlédom Božeho ſłowa wotrunal. Wuc̄zeř by mjenujzy ſózdu hrjedu wjeczor bibliſku hodžinu w ſwojim domje woldžeržał a jeho ſuſhod Matuſch by w njej noj-ſwérniſchi a najnutriſchi poſkluhař byl. A tola budžiſche tuto dolſolétny pſcheczelſtwo ſo ſkoro do njepſcheczelſtwo pſchewobroczílo. A to mějeſche ſo takle. Wuc̄zeř mějeſche jejmiežke ſkoczo, mjenujzy bělu rjani koſu, koſraž jeho wſchědnie ſ mlótom ſastarac̄he a běſche teho dla jeho hordoež a jeho wjesele. Nětko ſo ras ſta, ſo to wbohe ſkoczo ſo ſ rječzaſa wutorhny, na ſahrodu doběža, a dokelž běchu tež durje do Matuſchowje ſahrodi wotewrjene, na měſče do njeje trjechi. Tu wſchak běla hiltka žaložneje ſchody na bunach, ſolotwi, körſach atd. načzini. Hdyž ſahrodnik po dležſchej khwili na ſahrodu ſtupi a to ſapuſeſeuje wuhlada, njemžesche ſ hněwom najprjedy žaneho ſłowęžka namakac̄. Koſak pak nětko wobkēdze běleje koſu i woſnom won pohlada, běſche na měſče nufne ſłowa namakal. „Kries wuc̄zeřjo, woſaſche na njeho, ſedžbuječe pſchihodnje bôle na ſwoju staru hepu, to drjechmo je mi moju žylu ſahrodu ſkñozvalo“. „Schto? Drjechmo prajicže?“ wotmolwi wuc̄zeř ſo wſchón pyrjo, „moja koſa žane drjechmo njeje; ſedžbuječe, kaž ſo ſluſcha na ſwoju ſahrodu a ſačiuječe durje, dha wam nicžo zuſy do ſahrody njeſaběhni“. A i tym ſapraſun wotno, ſo ſchleňz ſchcerczach. Koſa pak hanjeſche, dokelž ſahrodnik do njeje hrusle a ſamjenje njetaſche, ſe ſahrody won do ſwojeje hróbze. To wſcho běſche ſo hrjedu popoſdnju ſtało. Wjeczor dyrbjeſche pola wuc̄zeřja po ſwuc̄zenym waſchijnu bibliſku hodžina byčz. „Matuſchha dženžha wěſče njepſchitidze“, džesche pſchi ſebi wuc̄zeř — „hac̄ tež hdy ſažo pſchihidze?“ a mózne mrózjele kura ſo i jeho ſajn walachu, a wón ſam roſhorjem po iſtwje horje a dele khodžeſche. Škñoznje ſo wotno ſtupi a hladasche ſ wjeczoru,

hdžez ſo runje ſkłonzo wot ſuteho ſwětla wobdatek ſathadženju (ſhowanju) hotowac̄he. Hijo ſo czeřwjene ſmuhi na njebju poſaſowac̄hu — ta ſnata wjeczorna czeřwjenina. Duž ſo w jeho wocžomaj ſabkyſcheži. Wón běſche na myſl pſchihof, kotrūž chžysche na měſče wuwjescz. Wón dže do pinzy, hdžez mějeſche w kuežiku něſchtø bleſchorw dobreho wina, kotrež běſche ſebi ſa czaž khoroszež do boka poſožil. Najlepſchu mjes nimi wubra a da ju najſtarſchej džowězic̄zy ſwojeho ſyna, jědnacželétnemu džeszu, a rjekný: „Hanka, donjež ruce ſtuť bleſchu ſužodej Matuſchej a rjekný: „Wjèle dobreho wot džeda a ſkłonzo ſathadža“. „Hewaſ niežo?“ prachetſche ſo Hanka. „Né“, bě wuc̄zeřowé wotmolwjenje. Sahrodnik, kiz ſwoju bibliju ſnajeſche roſymjeſche na měſče, ſchtož bě jemu wuc̄zeř prajicž dał, a da jemu tež hmydom to prawe wotmolwjenje. Wón Hanzy-ſchórzuch ſ najrjeſniſchej ſolotwu napjelni a rjekný: „Wjèle dobreho džedej a ja jemu dobrý wjeczor prajicž dam“. Wjeczor pſchihidze ſahrodnik ſ wuc̄zeřej na bibliſku hodžinu, kaž ſo ničo ſtało njebi a wobaj na tutón podawku tež wjazy mjes ſobu njespomuſichtaj. Jeju pſcheczelſtwo bu nětko čim twjerdsche.

„Hněvaceželi wy ſo, dha njehrěſcheže. Nje- daſeže ſkłonzu na waſchim hněwje ſathadžec̄. (Eph. 4, 26.)

Strasne tſi lampy.

W Chineſiſkej ſakón lěkarjow nuſuje, ſo wjeczor pſched ſwój dom runje telko małych ſwěček ſo ſwěča a uſtaſa, kotrūž patientow je jim wumrjelo. Nas wjeczor ſo Europjan, kotremuž bě mandželska ſkhorila, a kiz tež jara derje tute „doſtor-ſwěčki“ a jich wažnoſež ſnajeſche, na pucž poda, ſo by po- lěkarja ſchol. Tola, hdyž pſched dom teho lěkarja dónidze, kotrehož běchu jemu poruczili, ſe ſtrachom ſtejo wosta. Pſched jeho domom ſo na wſchě 90 ſwěčow ſwěčesche. Ruce ſhwata dele, ſo by druheho, ſepſchego lěkarja wuſkledzil. Tola, hdžez tež pſched žaneho dom pſchihidze, wſchudžom mitachu jeho ſwěčki. Hdyž běſche hodžinu doſho wokolo běhal, nadenidze w neſkafej ſadnej hažy mały lěkarjow domcz, pſched kotrymž ſo jenož tſi male ſwěčki ſwěčachu. Wſchón wjekoſt do doma tuteho, kaž měneſche, najwutſto- niſcheho lěkarja ſaſtupi. Lěkarja ſi prěnjeſho ſpanja wubudzi a proſheſche jeho, ſo by ſ nim ſo jeho mandželskej ſchol.

„Ja mam ſa to“, ſo ſekarje na pucžu praji, „ſo ſe ſe najſlawniſchi lěkar žyleho města.“

„Czeſho dla to měnicže“, wopraſhha ſo Chineſa. „Daho dla“, wobkruži Europjan, „dokelž mac̄ze jenož tſi lampy pſched ſwojimi durjemi, bjes tym ſo maju wſchitzu druſy lěkarjo wjele ſtow.“

„Hm“, měneſche Chineſa, „to ma ſwoj pſchijeniu. Ja ſyム hakle něſchtø dnjow tudy a njeſkym dotal wjazy hac̄ tſioch paſientow měl.“

Po tuthych słowach budžisze Europjan tuteho
lěkarja najradsho ſaſo domoj pôzkal. Hdyž pak
člhorej ſtipiſtchaj, bě hýzo ſo ſlhorej jara po-

Bitwa w alpach.
Hórſke koſy (gemſ) ſu ſo paſkle a pytaju pod
ſněhom mlodnu trawu. Duž rubježny ptak malu

Bitwa w alpach.

Lépschilvo, a ſtaſ bu to lěkarſtvo, kiz chinesiſki lěkar
wukasa, po ſeho woleńdzenju ſ wolnom wukidnjene.

hóřſku koſu wuhlada a chze na uju. Tola koſol ju
ſakituje a ſo pschecziwo ptakam wobara. Nak wojo-
wanje wotběhniſe? Nadzijomnje koſol ſ rohomaj

rubieżnego ptaka woteczeli. Husto pak ho też stanje, so wulki ptak w swojich pasorach młodu kośu abo żornu do swojego hnieda wotnijesz a ju swojim młodym da, fiz ju rostochaju a seżeru. Kózde stworzenie żwak ma swojich njepecheczelow a hdy by żebi hiszczę wysze na hory salęko.

Nal dolho ho slot i plodom nozy:

	żreni czaż	najkrótschi czaż	najdłęschi czaż
Konje	340 dnjow	330 dnjow	419 dnjow
Krury	285 "	240 "	321 "
Wozry a kośy	154 "	146 "	158 "
Sswinje	120 "	109 "	133 "
Psy	64 "	63 "	65 "
Koczi	58 "	56 "	60 "

Tu masz na tabeli wobliczene:

Sapoczątk żuczel- nośce	Kónz żuczelnośce			
	pol. koni	p.kruwów	pol. kośow awozow	pol. żwini
1. jan.	6. dez.	12. ovt.	3. junija	30. hapr.
2. febr.	7. jan.	13. nov.	5. julija	1. junija
1. märza	3. febr.	10. dez.	1. aug.	28. junija
1. hapr.	3. märza	10. jan.	1. sept.	29. julija
1. meje	5. hapr.	9. febr.	1. ovt.	28. aug.
1. junija	6. meje	11. märza	1. nov.	28. sept.
1. julija	5. junija	11. hapr.	1. dez.	28. ovt.
1. ang.	6. julija	12. meje	1. jan.	28. nov.
1. sept.	6. aug.	12. junija	1. febr.	29. dez.
1. ovt.	5. sept.	12. julija	3. märza	28. jan.
1. nov.	6. ovt.	12. aug.	3. hapr.	28. febr.
3. dez.	7. nov.	13. sept.	5. meje	1. hapr.

Bóh ho njeda sa żmiedzi mécz.

W malym württembergiskim mestaczą — injeno ho injenowacż injerjeba, podawł pak je ho wopravdze tak mél — mějachu tjo měschezenjo to njehwalobne wachnię, ho kózdn żobotu wjeczor w koreźmje na karty hrače seńcz. Husto bychu ho potom tak do hrača dali, so hacż do njedzeli hrajachu, a jim ho pschezo hiszczę wostudżilo njebi. Hdyż bychu potom njedzeli rano żykwinie żwoje lubosne swuki do wschęch domow żlałe a ke mischi wołale, bychu ho tamni hračdzi we żożu hniewni na drugi bok lehnyli a na tuto mylenje borbotali, a potom dale spali. S wjetsha ho wo pjenjeh hrajeſe.

„Hdyż też jedyn druhdy njejco žubi“, tak bychu rjekli, „dha drugi króz jażo dobudże“, a tak ho wsczo hacż nanajlepje wuruna. K wobsamknienju bychu potom stajne blešku wina wuhrali, ktoruž

bychu na to hromadże wupili. Kas namjetowaſche jedyn s tych tjoč — hračkow myſle a żlowa ma wiſchak czert żam w swojej mozy —, so bychu wuhrali, schtó mjes nimi prěni do njebjęž pschińdže. Sso wotsje żmęjo na tutón żort, pschińkowaschtaſ taj dwaj druhaj a pschiwjaſchtaj tutón namjet. Karty ho roſdawachu, a bu postajene, so tón, fiz hru žubi, prěni do njebjęž pschińdže. Na to ho ta żaložna hra sapocza. Bęſe runje żobotu do żwiatkow. Majmłodſchi mjes nimi, muž połneje strowoſče a mozy, pschehra. S hanjažmi żlowami roſdawachę karty woſpjet a rjekny: „Għu wjedżez, schto wot waju ho po mni prěni do druheho żweta pōječeze.“ Hra ho s nowa sapocza, a někto jeho žużvod k prawizy pschehra. Se żmiecżom tón żam na teju druheju njejco pjenježkow wuplatzi, a teho tjeżżeho napominaſche, jo tola nježmél jako tón połledni jemu na pscherwodženie pschińcz fabycż.

Dny a mějazzy ho mimyħu, a hiszczę někotru jaſtraznu żobotu żedżachu eż-żi tjo pichji żwojim swuċżeżnym hraču. Kas pak dyrbjeſchtaj taj dwaj na swojego tjeżżeho dolho czaſak. Wón njeſchińde a njeſchińdże. Gniewnaj chayſchtaj po njeho pōżlačż. Tola lědom chayſche domownik ho po njeho na pucż podačż, jaſtu pi hōsż do koreźmę a pschińieſy tu nowinku, jo je młody knies A. — bęſe to tón wočjakam hraček — na pucżu do koreźmę wot Bożeje rucżki jaſatly nahle wumrjal. Bęſe jažo żobotu do żwiatkow. Pscheħħwata naj a naſtrózenaj, żayſħeschtaj taj dwaj tu powiejsz, a jedyn wot njeju džeshe: „Njeħejše wón tón, fiz dženħa psched lětom żwoju hru pschehra?“

„Ah! hlupoſeż, pschiwiera!“ wotmolwi tamni a dorayż żwoju nimale hiszczę połnu żchleñzu, „ty tola stara żona uježbi, jo by do tajſich węzow wéris, to by tola żmēſħue byle.“

Khwilku někto to swuċżeżne hrače poſtaſta, dokoſtaj taj dwaj żwojego tjeżżeho wjazy njejējchtaſ. Fenog hdy by tu a tam koreźma Żabu hrač, dožħażaſche ja hrače. Tola bōrsh bu tjeżżej wunamafan, a někto bęſe hiszħo jažo w starej koliji. Poł lěta jańđże. Njana hyma jaſtu. Měscheżanika ręczka bęſe każ ġħipħel hlađka samjersta a star i młodji ġħixxu hrač ho wjeħeli na hlađkej čieri. Po hodżoħ jaſtu pi tacże, a hacż runjeż bu psched lědom warnowane, żebi tola někotri mužojo na lōd żwierihu, mjes nimi też naſħej hračkai. Jedyn wot njeju ho wobħum u padże, lōd ho psħelama, a psched woċżomaj żwojego psħecżela ho wón pod lědom we hlubotnej wodże žubi. Halle naſtō bu jeho čżelo, hdyż bę je woda wjele hodżju daloko dale pħawla, namakane a se żolmien wueżżeħnjene.

Někto pak mohli żebi myħliz, jo dyrbjał ho tón ſbytku s tych tjoč psħex tutaj ġrudnaj podawlkaj k pokucże a k wobrożenju naſtaſacż; ale na to pola

njeho žane myſle njebechú. „Hlupoſč, pſchiwéra!“ ſ tym pohluschi wón pſchezo ſažo hwoje hvedomije, tak hujto hacž by wožucílo. Wón mějeſche malu fabriku, ſ kotrejž do předka džesche. Wón chžysche ju powjetſchicž a mějeſche teho dla wulki pſchitvark pſchi dotalnym hlowinym twarijenju ſtajicž. Wicho derje džesche, cžeblojo běchu ſeſběhalí a twarſki ſuijes wuhotowa huvčenu wulku hoſčinu. Maſajtra ſo ſam na róſkty poda, ſo by hladal, hacž je wicho w rjedze. Duž ſo na jene dobo deſka pod jeho nohu wužuže a wón do hlubiny padže a bu morw dom njeheſny.

To běche ſonc tſeežeho ſ tych, kotsiž běchu dwě ſeče předy wo to hrali, ſchtó prěni do njebejž pſchindže. — Do njebejž pak najſkerscho ani jedyn ſ nich pſchischo njeje.

Bóh ſo njeda ſa ſměch měčž!

Schlodne ſežehwotí chumſchtneho hnojenja.

Wſchelazy ſnacži a wězywustojui chemikarjo dawaju chumſchtuemu hnojenju winu, ſo je nětko howjash a druhí ſlot tak husto chory. Pſches tutón hnoj ſo pola a wſchě pólne plödy ſajedoježa. Woſkrejšný ſékar Boſſert ſ Würzburga je pſched krótkim pſchednoschf džeržal, w kotreymž je roſeftajal, ſo tuta ſajedoježena piža je wina na nětežiſchej pochromje pola howjadow. Tež cžolovžy ſékarjo měnja, ſo je hubjena muka wina na wjele předy njeſnatých choroſezach. A piwažný praſa, ſo jecžmjen, k kotremuž je ſo ſe chilifalpetrom hnojilo, doſho w piwje tón ſlód nima, kaž druhí jecžmjen. Woſebje tež ſ teho wjele choroſezow na jérchenjach wuſhadža.

Vosa huba hofstanju njeceženje.

Ras bu wěrjazy a njebojaſny duchowny k wožobnemu knjefej na wobjed proſhemy. Wjele wožobnych hoſži ſo tam ſeſdže. Hdyž běchu ſo trochu napili, počzachu mjenje rjave rěče wjeſč a pſchitom neho ſararja hněvacž. Žedny mjes nimi ſo ſhrobli, to hlupe praschenje na njeho ſtajicž:

„Knjes duchowny, kajke cželne předowanje byſcheže wy mi džerželi?“

Na mějeſe wotmolwi duchowny ſ měrom a ſ roſhudžewoſežu:

„Ta bych ſebi ſa teſt wſal te ſlowa: wumrjel, pohrjeban, k heli dele ſtu pil.“

Tón hluhy prascheſ ſo wotmjelkuy a njeje žane praschenje na duchowneho wjazy ſtajil.

Ssměſchki.

Baron ſvari hwojeho ſlužobněho: „Hinak njeje, pak by ty hluhy abo ja.“

Šlužobny: „Knjes baron wſchaf ſebi njebudže hlupeho ſlužobnika džeržecž.“

Džed: „Na, Pětrko, ſchtó dha pſchezo w ſchuli cžinisch?“

Pětrk: „Ta cžakam, doniž ſchule ſonc njeje.“

Gſudník: „Wy ſeže ſo pſchi jimanju paducha jara ſhrobla wopokaſala, ale ſo ſeže jemu pſchi tym taſte hluboke ranu napraſkala, to tola runje trjeba njebeſche.“

Žónka: „Né wſchaf, ale ja wſchaf tež njevjeđach, ſo bě to paduch. Ta běch hido 3 hodžim na hwojeho muža cžakala; a duž bym potom paducha ſa njeho měla a jeho potom tak ſmorſkala.“

Bur (kif by rad wjeđaſ, kotre pjenježue papjery měl ſebi kupičž): „Pſchecželo, kaf dha ty wěſch, kotre papjery dele a kotre w bližším cžaſut horje poleňu, ſo pſchezo runje te prawe pſchedaſch, a runje te prawe kupiſch?“

Druhi bur: „To je jara lohka wěž. Ta du k bankiejeſ a ſo jeho praſham, kotre mi radži, ſo bych je pſchedal, a kotre, ſo bych je kupil. A runje na wopak, hacž je radžil, potom cžinju.“

A tak bym pſchezo najwjetſche ſbože měl.“

Prěni bur: „To chzu ſebi ſa wužihi napižacž.“

Mudračž: „Knjes kantor, wjele je 3×3 ?“

Kantor: „To chzu cži prajicž. Hdyž tebje pſchicžiſnu, dha to runje 90 wuežini.“

Mudračž: „Na kajke waschnje dha to?“

Kantor: „ 3×3 je 9, a ty by w mojimaj wocžomaj polne ničjo, po tajkim 0, a hdyž 0 ſady 9 ſtajich, maſch 90. Roſymich nětko, ty kopele?“

Rěčnik: „Hoj, luby Wicžaſo, ſchtó dha wam wasch ſužod praſeſche, ſo ſo na njeho hóſchicž?“

Wicžas: „Wón fe mni rjekn: dži na mějeſe k cžertej.“

Rěčnik: „A ſchtó ſeže na to cžinili?“

Wicžas: „Ta džech na mějeſe — k W a m.“

Hubatý Barlinar: „Kaž wam praju. pſched něſhto lětami mějachmy w Barlinje 21 gradow ſymy.“

Draždžanſki: „Ach, to híſcheže tola ničjo njeje, my w Draždžanach mějachmy tehdy 40 gradow.“

Barlinſki: „Schtyržyži gradow — to pak je do cžista njemžne, wy mi bajki powjedacie.“

Draždžanſki: „Na žane waschnje; w starym mějeſe mějachmy 20 a w nowym tež dwazyeži — po tajkim hrromadže 40.“

Gusta: „Czecho dla dha ho ty na strejkowanju szobu njewobdzelsich?“

Ahorla: „Ja mam sydom pschiczinow pscheczimo temu.“

Gusta: „A te bychu byle?“

Ahorla: „Moja żona a 6 dżeczi — szu w hromadże sydom.“

Macz (szwojego synka pochostawsczy): „Njewesch, so je Salomo prajil: Schtóz szwoje dżeczo lubuje, tón je pochosta?“

Ssynk: „Hdyž je ham hiszce mały był, to węsze prajil njeje.“

Macz: „Slaj, Janko, ty njezmisch ženje wjekziny bycz, ale dyrbisich szwojemu njepszczezalej pscheczo wodačz. Hdy by nětko někajski hólz pschischol a by tebie nabił — schto by ty po tajkim potom cžinil?“

Janek (po dleschim pschemysłowaniu): „Ty, macz, węsch, kaf wulki dha tutón hólz je?“

Hospoşa (kotraž je proschererzej jěcž dała była): „Na, kaf dha je šłodžilo?“

Proschet: „Sara derje, luba knjeni, schto dha smęjecze jutſje?“

Prěni studenta: „Ty ho dženša prawje sbožowny bycz ſdasch.“

Druhi studenta: „To tež hym.“

Prěni studenta: „Schto dha je ho cži wulkeho doftalo?“

Druhi studenta: „Mli ho džijesche, so běch 10 karanczkow wupil, a hdyž dyrbjach placzież, dha — wotuczu. Teho dla hym tajki sbožowny.“

Knjeni: „Ssym njepodpižany list doftala, w kotreym mje něchtó hłupu, hrošnu, hłubatu, njewistatu, grawoczivu koſu mjenuje; chzyla tola rada wjedzież, schto je tutón list pižal.“

Tejna cžeta: „Ja njewém; s wěstoſzju je pak to něchtó był, kiz tebie derje snaje.“

Hospoşa (kotraž do kuchinje pschinidže a widzi, so je džowlka zylemu mloku wuběžecž dała): „Alle njejszym dha cži hiszce prajila, jo dyrbisich hladacz, hdy mloko bežecž pócziuje?“

Džowlka: „Ssym tež hładała; běſhe runje na pol wožnich.“

Hospoşa (k nowej kuchařzy): „Rano w ſedmich so pola naſz ſneda.“

Kucharka: „Bych pak ſebi wscheje wězy ſaležala, dha ſnedaſeje w bože mje bjeſe mnje.“

Cžeta je na wopyt pschischla a nětko zyla ſwójbą ſ ujej wobjeduje. Duž rjekm malý Janek:

„Cžeta, tylni twój nób tu do tinty!“ Nan (hněwny): „Alle, hłupy hólcze, to wona tola cžiniež njebudźe.“

Janek (k nanee): „Cžomu dha by potom węzera prajil, so cžeta ſwój nób do wscheho tyka?“

Ssudnik: „Wn ſeże ženjem, ſwědko?“

Ssudnik: „Haj, knies ſudniko.“

Ssudnik: „S ſim to?“

Ssudnik: „S jentej žonu.“

Ssudnik: „To ho ſamo roshni, tajke wotmolwjenja wam ſakasam, hewalk waž na měſcze do džerh tyknyež dam.“

Ssudnik: „Njeprajęce to, ja mam hotru, kotraž je ſ mužskim ženjena.“

Kraszna hospoşa.

Mandželski: „Schto, tutu roſtorhanu koſchlu dyrbju ſo woblež? To ſebi tola žadacz njemóžesch.“

Mandželska: „Teho dla jen, źnjeczini žaneje hary . . . to dyrbjal hakle moju koſchlu widzieć!“

Mudra knjenic professorka.

Professor: „Ja chzu tola dženža hichéze na lhwilku do korežmy.“

„Jeho mandželska: „Ach njelhodž tola.“

Wón: „Né, dženža chzu tola hicž.“

Wona: „Ach, wo-
stań tola pschi mni —
tež ho deshežila dže.“

Wón: „Né, né,
deshežila ho njeńdže.
Ja du. W božemje.“

X. Lautus

Professor (ſ thěž-
nymi durjemi wu-
stupiwschi): „Hm,
moja žona ma tola
prawo, — deshežila
ho dže — duž
radsho w domach
wostanu.“

Wulke ſvože.

Mandželski: „Kak ho tola wježelu, so žym dotal
pſchezo telfo wjele pil.“

Mandželska: „Kak to?“

Mandželski: „Knjes lekar je mi pſchikafal, so
žyměn wot nětka jenož połozju teho piež, iſtož žym
dotal pil — duž mi tola pſchezo hichéze něſhto hódne
k piežu wysche wostanje.“

Pſcheklepny burik.

Žandarm (k burej, kij je ſrjedža na polu):
„Chceče Wy na měſeče ſ wowža won!“

Burik: „Knjes žandarmo, dha ho Wy mylicže.
Abo měničze žnano mje? Ja pak žym jenož jedyn.“

Žandarm: „Pónidžesch Ty ſ dobrym ſ wowža
won abo niz?“

Burik: „Knjes žandarmo, dha ho Wy mylicže,
to je tola jecžmjeń, a žadyn wowž.“

Žandarm: „Hacž Ty na měſeče ſ jecžmjenja
pónidžesch — abo . . .“ wucžehnje žwoje knížki.

Burik: „Knjes žandarmo, Wy ho mylicže —
to je tola mój jecžmjeń, do teho budu drje ja hicž
móz.“

Wón ju ſnaje.

Rhora: „Ach, knjes lekarjo, ja žym nětka ſ naj-
mjenjscha 5 mjeňšinow dolho žwój jaſyk wužunjeny
měla, a Wy na njón ani poohladal njeſcze.“

Lékar: „To tež trjeba njebe; ja chých jenož
mjes tym rezept w mérje dopižacž.“

Pola rěſnila. Hólz: „Poł punta miaža, ale prawje
twjerde.“

Rěſnik: „Twjerde? Čeho dla mój žynko?“

Hólz: „Haj, hdž je mjeħke, je mischtr žam sje.“

Tež troſht. Burik (pſched žwojim wuprōšnjenym
ſchtomom): „Precž ſu wſchē jabluka. Ale dobre
dyrbja tola byč, hewaf mi je ſóžde lěto kramylí
njebyħchu.“

Statistiske a genealogiske powjeseje.

Po požlednim liczenju luda w lecze 1895 ma:

Niemiecka: 545,086 □km. a 52,279,901 wobydł.; khezor Wylem II., rodż. 27. wul. r. 1859; khezorſki krónprynz Biedrich Wylem, rodż. 6. meje 1882.

Sakſka: 14,993 □km. a 3,787,688 wobydł.; król Biedrich Albert, rodż. 23. haprleje 1828; żenjeny ſ prynzeſhnu Karolu ſ Waga, rodż. 5. aug. 1833. Prynz Biedrich August Jurij, rodż. 8. aug. 1832; bē ženjeny ſ portugalskej prynzeſhnu Hanu Mariju, wudową wot 5. februara 1884.

Pruska: 348,354 □km. a 31,855,123 wobydł.; król Wylem, rodż. 27. wul. róžka 1859.

Bayeraska: 75,865 □km. a 5,818,544 wobydł.; król Otto, rodż. 27. hapr. 1848, nježenjeny, fotrehož město, dokelž je na duch khory, jako prynz-regent ſaſtupuje prynz Luitpold, rodż. 12. měrza 1821.

Württembergaska: 19,517 □km. a 2,081,151 wobydlerjow; król Wylem II., rodż. 25. febr. 1848.

Badenska: 15,081 □km. a 1,725,464 wobydł.; wulkowówoda Biedrich, rodż. 9. septembra 1826.

Awstrija: 673,463 □km. a 40,968,412 wobydlerjow; khezor Franz Josef, rodż. 18. augusta 1830.

Štalska: 287,220 □km. a 28,460,931 wobydlerjow; król Humbert I., rodż. 14. měrza 1844.

Franzowaska: 528,572 □km. a 38,219,000 wobydlerjow; präſident republiki Vnabet.

Jendželska: 315,279 □km. a 37,242,000 wobydlerjow; królowa Viktorija, rodż. 24. meje 1819.

Schpaniſka: 497,244 □km. a 16,952,600 wobydlerjow; królowa Marija, wudowa 25. nov. 1885 ſemrjeteho krała Alfonſa XII., ſaſtupuje ſwojeho syna kraala Alfonſa XIII., rodż. 17. meje 1886.

Portugalska: 91,260 □km. a 4,576,000 wobydlerjow; król Korla, rodż. 22. meje 1863.

Ruſka: 5,389,627 □km. a 88,356,000 wobydł.; khezor Miſlawſch II., rodż. 18. meje 1868.

Turkowſka: 172,224 □km. a 4,658,000 wobydł.; khezor Abdül Hamid II., rodż. 22. sept. 1842.

Gričiſka: 64,688 □km. a 2,019,000 wobydlerjow; król Jurij I., rodż. 24. dezembra 1845.

Rumunſka: 129,947 □km. a 5,376,000 wobydlerjow; król Khorla I., rodż. 20. haprleje 1839.

Sſerbijska: 48,586 □km. a 1,952,000 wobydł.; król Alexander I., rodż. 14. augusta 1876.

Bohaterſka: 63,856 □km. a 1,965,500 wobydł.; wjerch Ferdinand Coburgski, rodż. 26. februara 1861.

Czornohorſka: 9030 □km. a 245,000 wobydlerjow; wjerch Nikita (Miſlawſch) I., rodż. 25. septembra 1841.

Bołnózna Amerika: 9,068,272 □kilom. a 57,000,000 wobydł.; präſident republiki Cleveland.

Egiptowſka ma: 1,021,354 □km. a 5,586,280 wobydlerjow; wjerch Abbás Paſcha; 14,000 wojakow; najwjetſche města: Kairo 350,000 wobydł.; Alexandrija 212,000 wobydł.; Suez 150,000 wobydł.; Khartum 50,000 wobydł.

Afganistan: 1,049,866 □km.; 6,000,000 wobydlerjow; wjerch Abdharaman, 70,000 wojakow; najwjetſche města: Kabul 60,000 wobydł.; Kandahar 50,000 wobydł.; Herat 85,000 wobydł.; Kelaſat 12,000 wobydł.

Chinesiſka: 8,562,880 □km.; 437,600,000 wobydł.; khezor Kwang Sii, rodženy 1872; 800,000 wojakow; najwjetſche města: Peking 2 mill. wobydł.; Tientsin 950,000 wobydł.; Nanking 500,000 wobydł.; Shanghai 1,500,000 wobydł. atd.

Japanska ma: 379,711 □km.; 34,338,400 wobydł.; Mikado abo wjerch: Muthuhito, rodż. 1852; 35,400 wojakow; najwjetſche města: Žeddo 1 mil. wobydlerjow; Žokodode 112,000 wobydł.; Yokohama 64,000 wobydł.

Kermiſche w ſakſkej a pruskej ſherbſkej horuſej Žužiſh na leto 1900.

26. augusta: Wosborf. — 9. septembra: Hodžij, Budyschſka ſherbſka katholicka wožada. — 23. ſept., Palow, Wojerezy, Sſywif. — 30. ſeptembra: Budětezy, Dolha Vorſtež, Hóniiza. — 7. oktobra: Kulow, Wjeleczin. — 14. oktobra: Hbjelſt, Horni Wujſd, Mužakowske wžy. — 21. oktobra: Rježwaczižlo, Hufſka, Ketližy, Lipoj, Wotrow, Lubij, Parzow, Sprejizy, Čželno. — 28. okt.: Buſezy, Hrodžiſhcežo, Hucžina, Hſchijichow, Kotezy, Chrvičzijy, Kožaczižy, Sſmilnja, Wukrančižy, Taſen, Radſchow, Sſlepo, Schčežen, Welzej. — 4. novembra: Bart, Budyschſka Michalſka wožada, Budyschink, Delni Wujſd, Taſlonz, Kleſtno, Kholm, Czorny Kholmz, Lucjo, Lejno, Małeschezy, Vorſchizy, Rychiwalb, Sdžary, Sly Komorow, Žarnow. — 11. nov.: Kluſh, Winiakal, Rjebjelczizy, Rakęzy, Ptac̄ezy, Wochoſy. — 18. novembra: Kamjenz, Radwoř, Wózlin, Nalbizi, Las, Blunjo, Bulow, Štrjebja, Hamort.

